

SPRAWOZDANIE DYREKTORA
PAŃSTWOWEGO
GIMNAZJUM ŚW. JACKA

W KRAKOWIE

ZA ROK SZKOLNY 1919.

Biblioteka Jagiellońska

1003046669

W KRAKOWIE — 1919
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO
DRUKIEM W. L. ANCZYCA I SPÓŁKI

TREŚĆ:

1. Z wielkich dni.
2. Część urzędowa.

400128
1919

Stary rękopis
Progr. szkolne

Z wielkich dni.

1. Wstęp.

Przeżywamy dni wielkie, oglądamy rzeczy dziwne i pełne tajemnic. Rozum ludzki ogarnąć ich nie umie, czucie tylko nam dyktuje, że to początek nowej ery, że to narodziny nowej epoki w dziejach ludzkości. Jak ta epoka się rodzi, widzimy od lat pięciu. Nie możemy się jednak w ogromie jej faktów zorjentować, gdyż brak nam jakiegokolwiek analogji z przeszłości. Wojny perskie czy punickie, krzyżowe czy napoleońskie rozgrywały się na stosunkowo niewielkiej przestrzeni globu naszego. Obecne zaś zapasy, słusznie mianem wojny światowej nazwane, wstrząsnęły całą kulą ziemską i toczyły się wszędzie, na lądzie, na morzu i w powietrzu. Pochłonęły miliony ofiar ludzkich, wytoczyły rzeki krwi i łez, zniszczyły kulturalny i cywilizacyjny dorobek całych stuleci i w miejsce dawnego porządku sprowadziły straszliwy bezład i zamieszanie. Zdaje się, jakgdyby wracały dni chaosu i ciemności z doby stworzenia świata.

A jednak tak nie jest. Bo oto z oparów krwi wylania się nowa forma bytu ludzkiego na ziemi. W jakie kształty byt ten się przyoblecze, tego my, stojący u kolebki jego urodzin, jeszcze wiedzieć nie możemy. Snuć zaś domysły na podstawie pewnych danych jakżeż byłoby niebezpiecznie, a nawet śmiesznie! Przykładem straszliwej pomyłki są słowa starego cesarza b. mo-

narchji austro-węgierskiej, wypowiedziane w manifeście z roku 1914: »Wszystko zbadalem, wszystko rozważyłem«. I dumnego, o podboju całego świata marzącego władcę Niemiec, zawiodła tyle razy powtarzana rada: »Trzymać proch suchy, miecz wyostrzony«. Pienią się ze złości i wściekłości niemieccy hakatyści i rosyjscy imperjaliści na samą myśl, że oddać muszą to, co ich przodkowie niesłusznie i nieprawnie zagrabili. Wojna przekreśliła wszystkie rachuby, pokrzyżowała tajne plany dyplomatów, zniszczyła nadzieje zaborców, uznających jedynie brutalną zasadę: siła przed prawem, a ujawniła zwycięstwo idei prawa, sprawiedliwości i dobra powszechnego. Nie bagnet żołdaka pruskiego, ale hasło Wilsona: samookreślenie narodów, odnosi tryumf. Pokój wersalski przynosi wolność dla wszystkich ludów, a więc i dla Polski. W oczach naszych spełnia się cud. Cud przepowiedziany przez wieszczów naszych, którzy silni wiarą w zmartwychwstanie Ojczyzny, rzucali wrogom w twarz grzmiące słowa: »Wy śmiertelni, wam się chciało nieśmiertelnych zabić ciało?« Poćwiartowane ciało narodu polskiego zrasta się dziś w jedną całość, w jeden organizm. Polska trójjedyna już jest, żyje, rośnie i rozszerza się swobodna, wolna, zjednoczona i raduje się, widząc, jak »wolność droga w białej szacie złotem skrzydłem w górę leci«. Cieszą się i wesela duchy poległych bohaterów-powstańców, bo przekonały się, że ofiara ich krwi i życia nie poszła na marne. Wszyscy oni wtórują okrzykowi naszemu: »Hosanna Bogu na wysokości, który wejrzał na sługi swoje, roztrącił pychę nieprzyjaciół naszych i poraził ich mocą prawicy swojej«.

Ale prócz pieśni dziękczynnej za przywrócenie nam wolnej Ojczyzny winniśmy ślać przed tron Stwórcy drugą pieśń błagalną, aby nam Ją na wieki zachować raczył. Bo wprawdzie siła wrogów złamana, ale serca jadem nienawiści i zazdrości zatrute każą im myśleć o zemście. Dlatego czuwać musimy dniem i nocą, by nam najdroższego klejnotu nie wydarto po raz drugi. Na każdym z nas, młodym czy starym, ciąży obowiązek pracy nieustannej, zmierzającej do utrwalenia i zabezpieczenia bytu państwowego. Osiągniemy zaś cel ten tylko wtedy, jeżeli gmach państwowy zbudujemy na wewnętrznej zgodzie, porządku, posłuchu starszych i poszanowaniu prawa. Praca to ogromna, pokolenie dzisiejsze jej nie ukończy, wiele

jeszcze pozostanie do zdziałania dla następców naszych. A tymi następcami to młodzież nasza. Od jej wartości moralnej i fizycznej zależy pomyślność i dobro Ojczyzny. Jeżeli ona przygotuje się do zawodu swego sumiennie, jeżeli głęboko w sercu swem zapisze mądre słowa wielkiego dziejopisarza i nauczyciela wnuków Jagiellowych: *unusquisque tanti in patriam suam debitor est, quantum ingenii sui vires valent exsolvere*, jeżeli posłucha rady Trentowskiego, że »światło głowy ciepłem serca a piorunem ręki«, jeżeli przedewszystkiem urobi sobie silny, etyczny charakter, to Polska stanie się potęgą, przez żadne przeciwności losu niezwalczoną. Wówczas według słów wieszczą ku północy podniesie się:

»Naród i ludy przełęknie,
Że taki wielki posąg z jednej bryły,
A tak hartowny, że w gruzach nie pęknie,
Ale z piorunów ma ręce i wieniec,
Gardzący śmiercią wzrok, życia rumieniec«.

2. Uroczystość otwarcia polskiej szkoły.

Dnia 7. października 1918 r. Rada Regencyjna w Warszawie ogłosiła proklamację Niepodległej i Zjednoczonej Polski. Nastąpiła więc wielka chwila, na którą czekał cały naród polski z upragnieniem. Światowa wojna zbliżała się ku końcowi, zapowiadając upragniony pokój, a wraz z nim zniszczenie nigdy nie przedawnionych dążeń narodu polskiego do zupełnej niepodległości. Proklamacja wywołała przedewszystkiem między uczącą się młodzieżą tak wielką radość, jak wielkie było jej oburzenie z powodu haniebnego traktatu brzeskiego. W kościele N. Panny Marji odbyło się 10. października dziękczynne nabożeństwo, w którym wzięła udział młodzież z gronem nauczycielskiem, a dzień 12. października był wolny od nauki szkolnej. Od 27. października do 10. listopada była przerwa w nauce z powodu szerzącej się nagminnie w Krakowie i jego okolicy influenzy, zwanej »hiszpanką«.

W tym czasie właśnie rozpadła się monarchja austro-węgierska. Stary gród podwawelski cieszył się i radował z powodu zupełnej wolności. Rozpoczęto usuwać zewnętrzne oznaki

i symbole obcego państwa, aby zrobić miejsce symbolowi niepodległego państwa polskiego — białemu orłowi polskiemu. I nad naszą szkołą, nad którą dotąd obcy i wrogci nam rząd miał stanowczy wpływ i tłumił uczucia narodowe i wszelkie objawy wolnościowe tak wychowawców jak wychowanków, powiał nowy duch. Dla upamiętnienia w umysłach młodzieży tej doniosłej chwili dziejowej złączenia ziem polskich w jedno niepodległe państwo i odrodzenia Ojczyzny, dnia 11. listopada, kiedy to po dłuższej przerwie miano na nowo podjąć naukę, odbyło się uroczyste otwarcie zakładu jako uczelni odtąd czysto polskiej w wolnej i niepodległej Ojczyźnie. Wielkie to święto szkolne rozpoczęło się uroczystym nabożeństwem w kościele OO. Dominikanów. Po nabożeństwie uczniowie, podzieleni na dwie grupy, młodszych i starszych, zgromadzili się w swoich salach, przybranych w kwiaty i zieleń, portrety bohaterów i wieszczów narodowych. Do młodszych przemówił w gorących słowach prof. B. Pochmarski, uprzytomniając im doniosłość chwili. Uroczystość starszych zagaił dyrektor zakładu, Stanisław Bednarski, następującymi słowy:

Kochana Młodzieży!

I ta stara brama żelazna, przybrana w zieleń i chorągwie o barwach narodowych, i ten orzeł biały, który Was po raz pierwszy wita w podwojach tej uczelni, i to uroczyste nabożeństwo z *Te Deum* i *Boże coś Polskę*, i ta sala szkolna, dziś przybrana w kwiaty, kobierce i portrety sławnych bohaterów i nieśmiertelnych wieszczów naszych, to wszystko musiało zwrócić na siebie uwagę Waszą tak, iż pytać się zaczął ze zdziwieniem jeden drugiego: Co to wszystko znaczy? Co to za uroczystość niezapowiedziana, z góry nieprzygotowana? Co to za święto zamiast zwykłej nauki szkolnej? — I rzeczywiście, to uroczystość wielka, niezwykła, uroczystość, która na całe życie utkwi w pamięci Waszej. Oto dzięki zrządzeniu Opatrzności i za sprawą Tej, »co Jasnej broni Częstochowy | I w Ostrej świeci Bramie«, Ojczyzna nasza, od wieku przeszło wolności pozbawiona, na trzy rozszarpana części, z martwych powstała. I stał się cud i spełniła się Nemezis dziejowa, że zbrodnia nie uszła kary, a krzywda doczekała się zadosyćuczynienia. Oto kolos państwowy despotycznych carów runął, rozpadła się też monar-

chja austro-węgierska, a nasz największy wróg, bo chytry, fałszywy, przebiegły i brutalny krzyżak, który braci naszych systematycznie tępił i germanizował, zwiąja już swój front, aby ustąpić z pola walki i zdać się na łaskę i niełaskę swych zwycięzców. Tak więc spełniła się przepowiednia x. Piotra, jasno widzącego przyszłość swego narodu, że »lud ucierpi«, ale »z przed oczu nie zginie«. I nie zginęła, ale żyje nowem życiem wolna, niepodległa, zjednoczona Polska. I już Orzeł Biały, rozłożywszy do lotu skrzydła, »mknie po przestrzeni bez chmur« ponad polskie grody i siola, polskie pola, łąki i lasy od niebotycznych Tatr nad szumiący Bałtyk, od Odry hen aż po Niemien i Dźwinę. Wszędzie radość i wesele. I Wy, Młodzi Przyjaciele, jak widzę po Waszych rozpromienionych obliczach, czujecie się szczęśliwymi i uradowanymi, bo dziś po raz pierwszy przekroczyliście podwoje nie austrjackiego, ale polskiego przybytku nauk. Jak to się wszystko stało i jakie stąd spadają na Was obowiązki, o tem wszystkim niebawem się dowiecie.

Następnie zabrał głos członek Rady szkolnej krajowej i prezes Akademji Umiej., Dr. K a z i m i e r z M o r a w s k i, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezes Tow. kolonij wakacyjnych dla uczniów szkół średnich, wielki młodzieży przyjaciel i opiekun, i przemówił, jak następuje:

Kochana Młodzieży!

Mieliście dotąd wobec szkół innych dzielnic Polski to stanowisko zazdrości godne i uprzywilejowane, że mogliście się uczyć w rodzinnym języku, że czuwali nad Wami i kierowali Wami przewodnicy, którzy to samo kochali, tego samego pragnęli, tak samo czuli, jak Wy. A tymczasem w innych częściach Polski bywali często nauczyciele wrogami młodzieży, którzy uważali za swe powołanie, aby to, co tradycja i rodzice w duszy dziecka posiali, krzywić, tłumić, wypłenić. Dlatego też na Was ciążyła dotąd szczególniejsza odpowiedzialność i ciężkie wobec kraju zobowiązania.

Teraz młodzież wszystkich ziem polskich ma odetchnąć swobodniej, wydostać się z pod obucha, który ją przygniatał, zaznać słońca potrzebnego do życia i rozwoju. Praca nas wszystkich czeka w nowych warunkach ogromna. Wy, Młodzi Przy-

jaciele, macie w szkole zrozumieć, że praca jest dźwignią, wyzwalającą narody, macie ją pokochać i wierność jej poprzyśiądź na życie, powinniście sobie w ładzie i porządku w szkole wyrobić sumienie pracy, które każe człowiekowi, aby wszystko, czego się podejmie, spełniał z gorliwym woli wysiłkiem, wykonał na czas oznaczony, nie dopuszczał w znoju żadnej ukrytej lub jawnej opieszałości. I macie tu pokochać prócz samego trudu przedmioty waszej nauki, poznać istotę i prawa przyrody, aby obrócić następnie pozyskaną tu wiedzę na dobro i korzyść i chwałę Ojczyzny; dalej przyswoić sobie tu języki, które Wam otworzą przystęp do tajników dusz obcych narodów, a przez to pozwolą dusze własnego narodu wzbogacić, rozszerzyć, ulepszyć.

I wreszcie życzę Wam i krajowi, abyście w tej szkole nauki i życia przywykli do uszanowania dla przełożonych, do karności i posłuszeństwa, nabyli więc te cnoty, które są rękomią i niezbędnym warunkiem wszelkiego zestroju i rozwoju. Każde ugięcie się przed nakazem starszych nada hartu Waszej woli na przyszłość, każde przewyciężenie się utoruje drogę do zwycięstw chwalebnych i dla Ojczyzny owocnych. Takiego postępowania od Was się spodziewamy i takich postępów w dobrem życzymy Wam dla chwały Boga, pożytku społeczeństwa i Ojczyzny.

Wreszcie zabrał głos prof. Dr. Józef Ujejski i przemówił w te słowa:

Najdrożsi Chłopcy!

Mogę do Was przemówić dzisiaj tak, jak mi dwa tygodnie temu jeszcze nie było wolno, a jak trzy lata temu jeszcze nie śmiałem marzyć, żeby mogło być wolno kiedykolwiek. Czy Wy sami ogarniacie myślą to, co się stało? Czy widzicie jasno całą niezmierną doniosłość zmiany, która zaszła choćby tutaj w tym gmachu?..

Sluchajcie! Ten czarny, posepny ptak, który Was dotąd witał każdego dnia na czole szkolnego budynku, spadł sromotnie na śmietnisko, którego był godzien! Ta tępa, bezmyślna twarz, co w każdej sali zdawała się śledzić Was z ram portretu, nie będzie nam już przypominała, żeśmy w niewoli! Nie

będziecie już rozpoczynali roku szkolnego modlitwą śpiewaną za jednego z trzech morderców Waszej Ojczyzny! Dziś dusza się wzdryga na myśl, że tyle pokoleń naszych musiało plugawić usta tą gorszą od materjalnej, bo duchową daniną niewolników. Wstyd przejmuje na myśl, że tylu składało ją bez wstretu, że niektórzy składali nawet z pewnym sentymentem. Ci ostatni na usprawiedliwienie swoje przed zelżonym majestatem godności narodowej mieli to, że ten najeżdźca zyskiwał na porównaniu, że on od tamtych dwu był lepszym. Ale ja Wam dziś powiem z całą otwartością wolnej już polskiej duszy, że lepszym on nie był. On był tylko słabszym! Tamci mogli bezkarnie kopać nieszczęsny, spętany naród — ten sobie na to pozwolić nie mógł; bo nie jednego tylko miał niewolnika, bo cały organizm państwowy, którym rządził, był tylko sztucznie spojonym zlepkiem z poćwiartowanych narodów, z których każdy w tem miejscu, gdzie był rozcięty — krwawił. Panować więc nad takim monstrum politycznem trzeba było przy pomocy metod osobnych, metod, którym historia miano austriackich dochowa po wieki wieków. Metody te wszystkie razem w adresach niewolniczych do tronu zwały się »wielkodusznością«, czy »wzniosłością« austriackich monarchów — naprawdę zaś była to obluda, kłamstwo i oszustwo, było ciągle szczucie jednego narodu przeciwko drugim, była piekielna zasada: *divide et impera!*

Pokrywał to wszystko ten specjalny austriacki biurokratyczny uśmiech, uśmiech, kuszący obietnicą, deprawujący pochlebstwem, czasem naiwne polskie serca jednający udaną czułością. A tymczasem pod tą maską kryła się niemiecka nienawiść do wszystkiego, co polskie i słowiańskie, kryła się jadowita chytryść i żądza szkodenia. Dziś to wszyscy Polacy już wiedzą, bo spadła w czasie wojny ta maska. Gdy się Wiedeń poczuł nagle silnym w swoim oparciu o błyszczącą zbroję przepotęźnego, jak mu się zdawało, sprzymierzeńca, zniknął ów obludny uśmiech, nienawiść i pogarda buchnęły jasnym płomieniem. Tylko kłamstwo nieodstępne trwało dalej jako podstawa austriackiej polityki, bo się tak już było z tą polityką zrosło, że tylko z nią razem skonać mogło.

I skonało wreszcie! *Viribus unitis* — ta Austrii dewiza państwowa, która szyderstwem będąc z prawdy, na samej tar-

czy herbowej tego państwa kłamstwo głosila — ta dewiza wreszcie okazała się prawdziwą, zadając Austrii śmierć. *Viribus unitis* ludy słowiańskie rozwalily przecież swój dom niewoli i duchowej zarazy. O tak! zarazy! Bo bodaj, że gorszą od rosyjskiego knuta i pruskiego buta była ta atmosfera moralna, którą zatruwała nas Austrija. Tą zasadniczą niemoralnością swej egzystencji jako zlepka pokrajanych żywych narodów, niemoralnością świadomą swej obłudnej polityki, tym swoim fałszywym uśmiechem właśnie, trula nam ducha narodowego w sposób przerażający, zagrażający naszej przyszłości bardziej niż prześladowania Prus i Rosji. Wszakże Austrija jedna tylko zdolala doprowadzić u wielu do zraty rozrózniania tego, co cudze i wraże, od tego, co drogie i nasze. Wszakże ona jedna potrala u wielu wzbudzić sentyment nawet dla swego najezdniczego sztandaru!

Ale dosyć już o niej. Zadusiła się wreszcie sama tą trucizną, którą sacyła z siebie, i niech sobie spoczywa w tym grobowcu historii, który do czczonych napewno należeć nie będzie. Nie dlatego ja zresztą poświęciłem jej tutaj ten nekrolog, żeby nienawiść w Was wzbudzić do nieżywego już wroga. Nie! Nienawiść jest także demoralizującym i ogłupiającym uczuciem. Przekleństwem to bylo naszym, że w tem negatywnem uczuciu musiala się dotąd spalać większa część naszego patriotyzmu. Da Bóg, że teraz nikogo już nie będziemy potrzebowali nienawidzić.

Jeżeli tedy nie szczędziłem dosadnych barw na odmalowanie Wam naszej dotychczasowej niewoli, tej austrjackiej, to tylko dlatego, żebyście odczuli cały ogrom szczęścia, które jest Waszym udziałem.

Doprawdy wierzyć się jeszcze nie chce temu szczęściu. Toż dla ojców naszych ta niepodległa Polska byla nie tylko ideałem, ale zarazem i bóstwem krwawem jakimś, któremu pokolenie za pokoleniem rzucalo hekatombę ofiar. Toż niema pobjowiska wolności w Europie, na któremby nie bielily się polskie kości. A Sybir, a Spielberg, a moabickie więzienie, a stoki warszawskiej cytadeli... Wszystko zaś napróżno i napróżno. »Darmo brzask walczył z ślepa nocą silą, słońce nie wzeszło nad świętych mogilą i coraz podlej na tej ziemi bylo!« I wkońcu ten brzask poczał

wogóle wydawać się snem jakimś tylko i jeszcze z początkiem tej wojny nie wierzył nikt, aby pełne słońce zejść mogło. Były różne tak zwane orientacje, myślało się o rosyjskiem, to o austriackiem, to o niemieckiem t. zw. rozwiązaniu Sprawy polskiej — o tem, żeby się ona całkowicie, wyłącznie po polsku rozwiązać mogła, nikt nie śmiał myśleć. Jakże bowiem — przecież na rozum wydawało się niemożliwem, żeby pogrom któregokolwiek z najeźdźców mógł przyjść inaczej, jak kosztem wielkiego zwycięstwa i wzmożenia się siły drugiego. Że dziś wszyscy trzej leżą w prochu u stóp zmartwychwstałej Polski, to rzeczywiście coś, co przekracza wszelkie rachuby ludzkie, to chyba cud Boży nad Polską. Zaprawdę nie orężem u wrogów wywalczyliśmy sobie tę wolność, ale przyniósł ją nam tryumf porządku moralnego na świecie, wszechmocne w nim rządy Opatrzności. Wielu wprost pytanie sobie zadaje, czyśmy na tę łaskę zasłużyli, czyśmy do niepodległości dorośli. Otóż powiem Wam, że nie wolno nam odpowiedzieć sobie na to pytanie przecząco. To jest zgubne pytanie, to jeszcze działanie jadu niewoli! Rozbiór Polski dlatego właśnie był zbrodnią, żeśmy byli zdolni do życia, żeśmy byli rzeczywistą wartością w Europie. I tryumfujący w niej dzisiaj porządek moralny dlatego domaga się istnienia Polski, żeśmy tą wartością nigdy nie przestali, że i w niewoli nie przestaliśmy być wielkim narodem, żeśmy »w żadnej zgonu chwili ducha nigdy nie stracili«. Pamiętajcie słowa pieśni: Do krwi ostatniej kropli z żył bronić będziemy ducha, aż się rozpadne w proch i w pył krzyżacka zawierucha! Dotrzymaliśmy tej przysięgi. Runęła krzyżacka zawierucha, a my jesteśmy i będziemy!

Aleśmy nie tylko obronili ducha po rozbiorach; myśmy go i pomnożyli wspaniale. Stworzyliśmy wielką kulturę duchową, stworzyliśmy nasz własny pogląd na świat, ten właśnie, który dzisiaj zwyciężył. Wy najstarsi wiecie dobrze, że te zasady prezydenta Stanów Zjednoczonych, przed którymi dziś Europa kloni głowę jakby przed nowem Objawieniem, że one dawno już objawione zostały polskiej duszy przez wielką naszą poezję i filozofję romantyczną. Cała siła nasza moralna płynęła od wieku z wiary w tryumf ostateczny tych naszych zasad. Czyż

dziś, gdy ten tryumf przyszedł, miałoby nam tej siły moralnej zabraknąć?!

Zła jest niezgoda nasza, która nie chce ustąpić nawet wobec wielkich zadań dziejowych; zła jest prywata; zle jest nieoświecenie wielkich jeszcze mas narodu; ale nie biadać nam nad tem beczynnienie, tylko z tem walczyć. I największe narody nie z aniołów się żadnych składają, tylko z ludzi złych i dobrych, mądrych i głupich, i jeżeli dziś górują nad nami zdrowiem i siłą swych organizmów, to dlatego, że im nie przerwano jak nam normalnego rozwoju, nie pokrajano ich w kawałki. Takie kawałki nie mogą się potem zrósć tak gładko, jakby się tego pragnęło; przygotujmy się na to, że organizm nasz narodowy musi jeszcze chorzeć czas jakiś. Ale równocześnie pamiętajmy, że głównym warunkiem wyzdrowienia zupełnego jest wielka żądza tego wyzdrowienia i wiara w wyzdrowienie. Niewiara naprawdę zabiłaby nas mogła, niewiara jest trucizną — uciekajcie od tych, którzy nie wierzą, zatykajcie sobie uszy, gdy posłyszycie słowa niewiary! A choćby nawet nasze pokolenie nie doszło do swego zadania — to jeszcze nic. Pokolenia przemijają jak liście na drzewie, ale naród, który naprawdę jest świadomym siebie narodem, jest nieśmiertelny. Nasze pokolenie jeszcze w niewoli wychowane, jeszcze zatrute jej powietrzem, ale to już ostatnie takie. Już Wy na wolności dojrzewać będziecie. Wy też już dziś powinniście zacząć odczuwać brzemień odpowiedzialności. Tem większej właśnie, że nie wiadomo jeszcze, jaki spadek po nas odziedziczycie. Jeżeli my dorosniemy do zadania, jeżeli uporządkowaną oddamy Wam Ojczyznę, wtedy zadanie Wasze będzie łatwiejsze. Wtedy zostanie Wam tylko utrzymać to, coście odziedziczyli i tego nie zmarnować. Jeżeli będzie inaczej, będziecie musieli błędy nasze naprawić, będziecie musieli chorą wciąż Matkę uzdrowić. Niechże Wam dziś już brzmiały ciągle w uszach święte słowa Mickiewicza: »Każdy z was w duszy swej ma ziarno przyszłych praw i miarę przyszłych granic. O ile powiększycie i polepszycie duszę waszą, o tyle polepszycie prawa wasze i powiększycie granice«.

Od dziś zaraz tedy niech się zacznie praca nad budowaniem jasnych, światłych umysłów i tęgiech charakterów. Od dziś tu w szkole! Szkoła ta w niejednym się zmieni. Zamieszka

w niej odtąd Polska młoda, przeniknie nią powoli metoda uczenia wszystkich przedmiotów, z nikim i z niczem nie podzieli ona swego przemożnego tu panowania. Ale i Wasz stosunek do tej szkoły w niejednym powinien się zmienić. Mówmy otwarcie. Młodzież szkół średnich w Polsce wytwarzała dotąd swoją osobną, studencką etykę, etykę, która nauczyciela i szkołę pozwalała oszukiwać, która pozwalała cudzą pracę podawać za swoją, pozwalała wyklamywać się od obowiązków. Takie rzeczy w oczach Waszych za niezgodne z honorem i poczuciem moralnem nie uchodziły. Wynikł ten stan rzeczy prawdopodobnie stąd, że w szkole rosyjskiej i pruskiej, a przez długi czas i w austriackiej, nauczycielem był wróg. Był to zatem rodzaj etyki wojennej, który się w duszy ucznia polskiego ustalił w tamtych zaborach, a w Galicji przetrwał nawet czasy szkoły niemieckiej i pozostał w niej i wówczas, gdy z języka wykładowego przynajmniej stała się ta szkoła już polską. Otóż teraz, gdy polską stanie się ona już całkowicie, odrzućcie tę etykę odrębną, bo ona paczyła Wasze dusze, krzywiła wasze charaktery, granicę między tem, co się godzi a co nie godzi, czyniła śliską. Niechże się stosunek nasz wzajemny oprze na nowej podstawie, na podstawie wzajemnego zaufania a wspólnego poczucia odpowiedzialności i obowiązku wobec Ojczyzny. Niech to nie będzie nawet już stosunek koszarowy oficerów i żołnierzy, ale niech będzie stosunek rodzinny pełnoletnich i małoletnich braci, kochających się wzajem, jeden cel mających przed sobą i razem zgodnie dla niego pracujących. Tym celem wielkość moralna i materyalna naszej zmartwychwstałej Ojczyzny.

My, nauczyciele Wasi, chcemy tu dziś razem z Wami, w tym uroczystym dniu otwarcia polskiego gimnazjum państwowego pod wezwaniem św. Jacka Odrowąża, wspólne złożyć ślubowanie. Powstańcie. Wy koledzy, i powstańcie, Wy uczniowie, i powtarzajcie za mną:

»W obliczu Boga, wskrzeszonej Ojczyzny i wyzwolonej szkoły polskiej ślubujemy narodowi polskiemu, że tę Ojczyznę i wolność, którą Bóg wrócić nam raczył, z całej duszy miłować będziemy i że w imię tej miłości wszystkie obowiązki dobrego i godnego wolności Polaka kar-

nie, ochotnie i z największą sumiennością wypełniać będziemy, bo w tem widzimy najgłębszą patriotyzmu istotę.

To dziś, po długich latach niewoli i prześladowania, wolnej i odradzającej się Ojczyźnie naszej ślubujemy!«

A teraz — tym aktem wspólnego ślubowania zbratani serdecznie i uszlachetnieni, wzniesmy jeszcze ten wielki okrzyk wiary, nadziei i miłości naszego narodu, okrzyk, którym męczennicy nasi szubienicę nieraz witali, a którym nam dopiero — szczęśliwym — prawdziwej swobody jutrzeńkę powitać wolno, okrzyk:

Niech żyje Polska!

I mowca i młodzież do łez wzruszona wzniosła z całej piersi po trzykroć okrzyk: Niech żyje Polska! Chór odśpiewał kilka pieśni patriotycznych, a wszyscy zgromadzeni Rotę Konopnickiej. Tak skończyła się ta podniosła uroczystość, po której młodzież uwolniona od nauki szkolnej, powracała do domu w podniosłym nastroju i z silnem postanowieniem, że obowiązki swe sumiennie spełniać i z całych sił pracować będzie dla dobra zmartwychwstałej Ojczyzny.

3. Młodzież w służbie Ojczyzny.

Pod świeżem wrażeniem złożonego ślubowania wszyscy uczniowie katolicy klasy VI, VII i VIII wstąpili do Gwardji narodowej lub Straży obywatelskiej, aby utrzymywać porządek w mieście i pilnować dniem i nocą przedewszystkiem magazynów wojskowych, które obce żołdactwo i motloch uliczny chciał rozdrapać. Uczniowie klasy VI wrócili do szkoły 25. listopada, a uczniowie klasy VII i VIII dopiero 10. grudnia, ale nie wszyscy, bo wielu z nich zgłosiło się do czynnej służby wojskowej, którą dotąd pełnią. Oto ich nazwiska:

Klasa VII.

1. Dumalik Emil	5. Pierzchała Adam
2. Kluzek Władysław	6. Stach Eugeniusz
3. König Adolf	7. Szczudło Jan
4. Pajorski Henryk	8. Taborski Władysław

Klasa VIII.

9. Hischtin Mieczysław	17. Kwieciński Franciszek
10. Hischtin Zygmunt	18. Leśniak Tadeusz
11. Jasicki Józef	19. Lisowski Stanisław
12. Kalczyński Jerzy	20. Hr. Łubieński Henryk
13. Koziol Franciszek	21. Makomaski Stanisław
14. Kulczycki Julian	22. Motoła Julian
15. Kulczyński Jan	23. Oczko Józef
16. Kuryło Roman	24. Radwański Józef
25. Szczytnicki Stanisław.	

Wszyscy ci młodzi bohaterzy wcieleni zostali do formacji, walczących na froncie wschodnim. Rany odnieśli Kulczyński Jan i Kwieciński Franciszek. Jak ta młodzież pojmowała i spełniała obowiązki obywatelskie w owej dziejowej chwili, świadczy uznanie wojskowej komendy w Krakowie, która przesłała za pośrednictwem Ekspozytury Rady szkolnej krajowej Dyrekeyi tutejszego zakładu następujące pismo:

Komenda m. Krakowa

L. p. 1069.

Do

Ekspozytury Rady szkolnej krajowej

w Krakowie.

Kraków, 7. grudnia 1918.

»Gwardja narodowa, składająca się z polskich uczniów krakowskich szkół średnich, a zorganizowana w pierwszych dniach listopada przez kapitana Dr. Stanisława Turowskiego (prof. gimnazyum III im. Sobieskiego w Krakowie), pełniła od tego czasu aż po dzień dzisiejszy służbę wartowniczą i pomocniczą wojskową wśród najcięższych warunków. Szczególnie w pierwszych dniach po objęciu władzy przez polskie organa wojskowe, gdy cały szereg obiektów i magazynów wojskowych,

mieszczących w sobie materiał milionowej wartości, wskutek opuszczenia stanowisk przez znaczną część wart bylej armji austro-węgierskiej, nie był zupełnie zabezpieczony, młodzież tłumnie i z zapalem zgłaszająca się do służby, ułatwiła w wysokiej mierze zadanie obejmującym władzom wojskowym.

Młodzież ta, jakkolwiek nienawykła do tej pracy, podjęła się również z samozaparciem się obsługi koni w różnych oddziałach, przez co uratowała je od śmierci głodowej, która groziła im z powodu braku zupełnej opieki i ludzi, mogących się tem zająć.

Przy wykonaniu tych dobrowolnych służb zdarzały się wypadki, że nieletni chłopcy pełnili je po 48 godzin nieprzerwanie, dając tem przykładowy dowód niezrównanej wytrwałości i poświęcenia. Młodzieży tej wyraża Komenda miasta swoje najwyższe uznanie. Ojczyzna, która ma takich Synów, może spokojnie patrzeć w przyszłość i żywić niepłonną nadzieję, że wyrosną z niej dzielni żołnierze i prawi obywatele kraju, którzy w krytycznych chwilach na zawołanie Ojczyzny staną jak jeden mąż i dadzą dowód, że w piersiach ich bije serce Polaka.

Ożeść Wam, młodzieży polska!

Uprasza się o polecenie odczytania tego pisma we wszystkich klasach tych szkół średnich, których uczniowie byli członkami Gwardji narodowej«.

Madziara,

G. P.

Na tem miejscu wspomnieć wreszcie należy o udziale młodzieży w akcji humanitarnej i patriotycznej. I tak uczniowie złożyli w ciągu roku szkolnego na Pomoc koleżeńską 1640 K, a dnia 1. grudnia urządzili doraźną składkę na bohaterską młodzież m. Lwowa, która przyniosła 300 K. Na ten sam cel złożyła młodzież i jej rodzice na ręce prof. Andrzeja Wantucha 6.148 K, nadto mnóstwo starych ubrań i środków spożywczych. Wreszcie po myśli gorącej odezwy p. Dr. Zolla, wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej, młodzież, spełniając uczynek patriotyczny, złożyła w ciągu roku szkolnego na ręce prof. J. Ostrowskiego 43.171 K. na pożyczkę państwową. Na ten sam cel złożył dyrektor zakładu i grono nauczycielskie

88.329 K, a Pomoc koleżeńska uczniów 4.000 K, czyli razem zakład subskrybował 135.500 K.

4. Powitanie Orła Polskiego.

Dnia 25. listopada 1918 r. odbyła się uroczystość odsłonięcia na gmachu szkolnym symbolu wolnej Polski przy udziale całego grona nauczycielskiego z dyrektorem na czele i młodzieży zakładu. Orła białego na czerwonej tarczy, na której otoku widnieje napis: Państwowe gimnazjum polskie św. Jacka w Krakowie, wykonał p. Tylko według wskazówek, których mu łaskawie udzielić raczył p. Adam Chmiel dyrektor archiwum m. Krakowa. Przy tej sposobności przemówił prof. Bolesław Pochmarski do młodzieży w te słowa:

W imieniu Twojem, Kochana Młodzieży, i w imieniu grona Twoich nauczycieli i wychowawców mam dać wyraz radości, jaka w tej chwili nasze serca wypełnia. Mam powitać gościa drogiego, srebrnopiórego Orła, świętego ptaka polskiego, który od opromienionych słońcem wolności rozłogów życia dzisiaj zawitał do naszej uczelni i oto w oczach Waszych na jej murach prastarych wyrasta. Wyrasta zaś w tem samym miejscu, gdzie przez dziesiątki lat widniał dwugłowy orzeł czarny, ponury symbol wrogiej przemocy, władającej z górą przez wiek cały nad ziemią ojczystą i nad duchem narodu.

Pomyślcie tylko! Tyle przed Wami pokoleń patrzeć musiało na owo widmo gwałtu i kryć się »pod ziemią« z ogniem swych uczuć przed nienawistnym wzrokiem drapieżnego ptaka! Nad iluż to duszami zaciążyły posępne cienie jego czarnych skrzydeł i w iluż to sercach pod wpływem trujących pierwiastków niewoli nadwątlilo się zdrowie ducha, załamała się siła uczucia i woli. Ty dopiero, Kochana Młodzieży, jesteś tem najszczęśliwszem pokoleniem, któremu dana jest łaska błogosławionej chwili, kiedy to na miejscu, gdzie widniał potworny znak niewoli, wykwita dzisiaj nasz święty ptak narodowy i pod swe skrzydła srebrzyste Ciebie, Młodzieży polska, na stałe odtąd bierze.

Lecz w tej godzinie powitania dobrze się przypatrzcie pta-

kowi swemu, byście pojęli, co głosi i czego żąda od Was. W tej szczególnie godzinie! Pomnijcie przedewszystkiem, że Orzeł jest ptakiem, co na szczytach gór wysokich się gnieździ, co w regiony górnych błękitów się wzbija. I Wy, Młodzi, macie ducha swego wysoko wznosić, jak mówi poeta, »w rajską dziedzinę uludy, kędy zapał tworzy cudy«. Na skrzydłach entuzjazmu szlachetnego macie wznosić się ponad przeciętność i powszedniość dnia codziennego, w sferę wielkich ideałów!

Lecz pomnijcie, że Orzeł nie samym lotem podniebnym żyje, że istnienie swe i bezpieczeństwo przedewszystkiem szponom ostrym zawdzięcza. I Tobie, Młodzieży polska, potrzebne są szpony ostre, potrzebna jest ich moc odporna, potrzebna jest siła realna, bez której najszlachetniejszy idealizm nie miałby trwałego znaczenia, wcielonego w żywe czyny.

Dzisiaj szczególnie potrzebna jest nam siła orlich szponów. Bój o Niepodległość i Zjednoczenie Ojczyzny dopiero rozpoczęty. Może całemu jednemu pokoleniu przyjdzie rok za rokiem w zwartym boju ugruntowywać odzyskaną wolność. A nawet, gdy bój się zwycięsko zakończy, to jednak nie przestaną czyhać wrogie nam moce. Naród polski, wtłoczony pomiędzy dwa potężne kolosy, jakimi są Rosja i Niemcy, albo musi być potężny, albo całkiem istnieć nie będzie. Tę potęgę odrodzonego państwa rozwijać i utrzymywać Waszem, Młodzi, będzie zadaniem, gdy od pokolenia starszego weźmiecie dziedzictwo walki dalszej i nakaz pracy intensywnej nad wyrobieniem mocy granitowej.

Siła szponów orlich, siła ramion uzbrojonych, zwycięski czyn, jaki Ty, Młodzieży, w chwili właściwej z siebie wydobędziesz i rzucisz na szalę — to fundament Niepodległości. Tego właśnie uczy Cię, nasz Naczelnik Państwa, Józef Piłsudski, ten, który jeszcze w latach niewoli, w podziemiach, oręż do walki wykuwał, który właśnie stąd, z Krakowa, dnia 6. sierpnia 1914 r. na nową walkę o Polskę pierwszy oddział nowych żołnierzy polskich wyprowadził i na szalę wydarzeń rzucił czyn orężny. Uczy Cię tego także Twoja lwowska brać dzielna, która pierwsza dała przykład, jak cenną siłą są ostre szpony, którymi się broni ojczystego gniazda.

Ale nie koniec w tem nauki, jaką Ci daje Twój ptak srebrnopióry. Bystry wzrok orła przypomina, że zarówno do lotu

wysokiego czy do walki zwycięskiej potrzebne są oczy silne i daleko widzące. Trzeba koniecznie, byście Wy, Młodzi, wyrosli na ludzi bystrego umysłu, na ludzi światłych i przewidujących, byście w chaosie sprzecznych zabiegów, zadań i dróg powikłanych umieli wzrokiem bystrym wypatrzyć najprostszą ścieżkę, a po jej szlaku umieli prowadzić Ojczyznę ku trwałemu szczęściu, potędze i wielkości. Nie pomoże szlachetny idealizm, nie pomoże także uzbrojone ramię, gdy nie będzie wzroku bystrego, zimnej rozważli, gdy nie będzie opanowania rzeczywistości, którą należy dobrze przejrzeć, jeśli na jej gruncie ma się realnie działać. Te trzy symbole — nakazy: lot wysoki, szpony ostre i wzrok bystry — głosi Wam święty ptak polski, który od dzisiaj pieczę roztoczył nad murami naszej uczelni.

Lecz nie wystarczy go podziwiać, nie wystarczy go witać, nie. Trzeba go w serca swoje przyjąć! I to właśnie w tem głębokiem znaczeniu, jakie tkwi w jego szlachetnej postaci.

Wrosnięty głęboko w serca Twoje, Młodzieży polska, Orzeł srebrnopióry stanie się siłą, którą Was na dzielnych i użytecznych wychowa obywateli Niepodległej Polski. Tego przedewszystkiem Wam życzymy w tej pięknej chwili, my, nauczyciele Wasi i wychowawcy, z radością pod znakiem Orła Białego otwierający dzisiaj podwoje odtąd nieskażonej w polskość narodowej szkoły.

Niech żyje Niepodległa, Zjednoczona Polska!

Niech żyje Młodzież polska!

Niech żyje Szkoła polska!

Odśpiewaniem »Roty« Konopnickiej i defiladą młodzieży przy własnej muzyce zakończyła się ta piękna uroczystość.

5. Ślubowanie Grona Nauczycielskiego.

Dnia 1. grudnia złożyło Grono nauczycielskie w ręce swego dyrektora, St. Bednarskiego, ślubowanie na wierność i posłuszeństwo Państwu polskiemu. Formuła ślubowania brzmiała:

»Ślubuję Państwu Polskiemu wierność i posłuszeństwo, oraz przyrzekam, że z całą ścisłością i sumienniością przestrzegać będę obowiązujących ustaw i rozporządzeń, że będę wy-

pełniał obowiązki mego urzędu bezstronnie i bezinteresownie, a unikał wszystkiego, coby mogło przynieść szkodę Państwu a ujmę stanowi, do którego należę».

Z okazji tej uroczystej chwili złożyło Grono nauczycielskie wraz z dyrektorem 280 K, a uczniowie 300 K na bohaterką młodzież lwowskich szkół średnich i przesłano kwotę tę na rachunek »Biura odsieczki Lwowa« Komitetowi w Krakowie.

6. Pierwsza matura w wolnej Polsce.

Dnia 20. czerwca zęgnął zakład wychowanków swych, którzy złożyli egzamin dojrzałości. W tem uroczystem pożegnaniu wziął udział dyrektor i Komisja egzaminacyjna. Prof. Dr. Jan Jakóbiec, gospodarz klasy, przemówił przy tej sposobności, jak następuje:

Moi Drodzy! •

Blisko półtora wieku czekała młodzież polska na taki moment dziejowy, w jakim Wy otrzymujecie świadectwa dojrzałości. Biały Orzeł, ów promienny symbol naszych dążeń ku lepszej przyszłości, rozpostarłszy nad nami swe opiekuńcze skrzydła, unosi się nad Polską wolną i zjednoczoną. Radość przepelnia Wasze serca, że przyszlą działalność rozpoczniecie już w wolnej Rzeczypospolitej, a szczęśliwymi czujemy się my, Wasi wychowawcy, że dajemy Ojczyźnie wolnych obywateli, należycie przygotowanych do podjęcia przyszłych obowiązków.

Jakże głęboką i obfitą treść mieści w sobie to jedno krótkie słowo »wolność«! Wypadki dziejowe, gruchocące brutalną przemoc germańską, przyniosły nam wolność narodową, dając możliwość samodzielnego wystąpienia wobec innych narodów i państw. Do dzieła tego i Wy i Wasi koledzy w pewnej przyczyniliście się mierze, dobrowolnie chwytając za broń, aby odeprzeć nikczemnego wroga od naszych rubieży tak na wschodzie jak na zachodzie. W ten sposób zdaliście egzamin dojrzałości obywatelskiej, okazując bohaterstwo czynem, do którego szkoła nasza zawsze Was teoretycznie przygotowywała. Wprawdzie faktu tego nie stwierdza w swem brzmieniu świadectwo dojrzałości, ale sumienie własne, we-

wewnętrzne przeświadczenie, wyraźnie Wam mówić będzie o tej zasłudze, danej Rzeczypospolitej w ciężkiej potrzebie. Za to należy się Wam uznanie i cześć!

W związku z wolnością narodową otrzymaliśmy także wolność polityczną w demokratycznym ustroju Rzeczypospolitej, w której władza pochodzi od narodu. Teraz już sami możemy stanowić o swym losie jako prawodawcy, sędziowie i wykonawcy. Gdzie niedawno jeszcze siedziało na tronie obce, ukoronowane lotrostwo lub indolencja, udrapowana w płaszcz monarchiczny, nadając sobie samozwańczo »z bożej łaski« prawo do władania narodami, tam dzisiaj zasiada władza narodowa, polska, przez cały naród wybrana i postawiona, reprezentowana przez najtęższych i najlepszych. Jakaż rozkoszą duchową napawa nas wszystkich świadomość tego stanu rzeczy!

W wolnej Rzeczypospolitej uzyskaliście też przez akt egzaminu dojrzałości trzeci rodzaj wolności, mianowicie wolność duchową. O ile dotychczas Wasza praca umysłowa była z góry określona zarówno w treści jak w formie, to teraz stanie ona się pracą wolną, zależną wyłącznie od Waszej woli i Waszego zamiłowania. Samodzielnie będziecie też odtąd urabiali swój pogląd na świat, na ludzi i na swoją własną naturę. Dotychczas mieliście przewodników i kierowników, od których byliście zależni; teraz zaś pójdziecie sami naprzód: w wolności myśli i w samodzielnych decyzjach, wynikających tylko z wewnętrznego przekonania. Jednak miejcie krytyczną ufnosć w własne siły!

Tak tedy szczęśliwym zbiegiem okoliczności uzyskaliście obecnie trzy rodzaje wolności, bo wolność narodową, polityczną i duchową. Obyście tylko umieli z nich korzystać!

Będzie to zaś wtedy możliwe, jeżeli będzie Wam przyświecał wysoki cel, rzucający jasne promienie na drogi przyszłości, budzący mocne i szlachetne uczucia jako siły pobudzające do działania. Tym celem może być w dzisiejszych warunkach tylko współpraca przy budowie państwowości polskiej i wypływające stąd obowiązki obywatelskie.

Państwo polskie, oparte na demokratycznych, ludowych podstawach, nie będzie molochem, wyssysającym soki żywotne i krew swoich obywateli, lecz narzędziem, urzeczywistniającem dobro powszechne. Dopóki państwa zaborcze były uosobieniem

przemocy, gnębiącej nasz naród, nienawidziliśmy je z całej duszy, a »prawa« ich lekceważyliśmy. Państwo polskie natomiast musimy wspierać, poważać i kochać, a prawom przez nie nadawanym winniśmy posłuszeństwo. Miejmy też nadzieję, że Państwo polskie będzie przez nas urzeczywistniało dobro i użyteczność we wszystkich dziedzinach ludzkiej twórczości i działalności: będzie się starać o materialny dobrobyt, o zużytkowanie i opanowanie sił przyrody, o zaspokojenie potrzeb i szlachetnych popędów natury ludzkiej, o naukę i sztukę, o sprawiedliwe ustawy i sprężyste wykonanie tychże — jednem słowem Państwo polskie będzie instytucją kulturalną, dbającą o dobro i szczęście wszystkich obywateli.

Atoli owocna działalność w tym kierunku jest w wysokim stopniu uzależniona od współpracy samych obywateli, którzy powinni posiadać: szlachetny charakter, należyte przygotowanie zawodowe i ducha obywatelskiego.

Szkoła średnia jako szkoła ogólnie kształcąca, daje tylko formalne i wstępne przygotowanie do podjęcia tych zadań. To też szkoła starała się o to, aby rozwijać w Was zdolność wydawania jasnych sądów o rzeczach, rozbudzać subtelność i pobudliwość uczuciową w dziedzinie godności osobistej, miłości ojczyzny, nadto zamiłowanie do tego wszystkiego, co jest piękne, dobre i szlachetne. Szkoła uczyła Was też pracy wytrwałej, pilnej i ściślejszej — jednakże charakter jako konsekwentne działanie według zasad etycznych, wyrobi się i rozwinie dopiero pod wpływem życia i w walce z życiem. Dopiero w praktyce życiowej pokażecie, kim jesteście. Życie dzisiejsze, zdeprawowane długą morderczą wojną, deprecującą wszystkie zasady humanitaryzmu, ma bardzo wiele pokus, które i do Was niezawodnie przystąpią. W obecnych stosunkach, rozwijających się na tle wojny, w której najwyższe dobro ludzkie, bo życie, straciło swą wartość, niewiele też znaczy mienie ludzkie, dobra sława bliźniego, sumienie i uczciwość ludzka. Niejednokrotnie też przypadnie Wam staczać walkę pomiędzy użyciem zmysłowem, choćby środkami nieetycznymi, a uczciwością; pomiędzy łatwym egoizmem a bardzo trudnym altruizmem; pomiędzy niskim materializmem a szlachetnym idealizmem. Cóż wtedy wybieriecie? Pomni tego, na podstawie nauk tutaj Wam udzielanych, że idealizm jest niezmożoną potęgą, wybierajcie zawsze to, co wy-

sokie, górne i szczytne! Może zdarzy się, że w tej walce ktoś z Was załamie się, upadnie. Ale wtedy nie wolno mu winy przypisywać szkole, która zawsze wskazywała Wam najszczytniejsze i najszlachetniejsze ideały człowieka, narodu i ludzkości.

Cheąc służyć Ojczyźnie na najrozmaitszych polach jej działalności, musi każdy z Was obrać sobie pewien zawód, któryby dawał możność rozwoju Waszych sił, zdolności i zamiłowań, a nadto zabezpieczał osobiste korzyści. Jednak każdy zawód należy też spełniać w tym duchu, że przezeń realizuje się cele i zadania państwowe, zdążające do zadowolenia i uszczęśliwienia wszystkich obywateli. To też w związku z zawodem należy mieć na oku, ażeby udoskonalać ustawicznie nie tylko osobiste wartości, lecz także oddziaływać dodatnio na społeczeństwo, wśród którego się żyje i działa w kierunku realizowania ideałów państwowych. Wyteńczyć więc należy wszystkie siły, bo pracy ogrom! Wojna pochłonęła wiele sił i talentów, a więc trzeba je zastąpić ilościowo i jakościowo; kto inaczej postępuje, będzie pasożytem i wyzyskiwaczem społeczeństwa.

Wreszcie potrzebny jest wszystkim duch obywatelski. W państwie demokratycznym, gdzie obywatele sami stanowią o sobie, a nie tylko wykonują nakazy z góry narzucane, potrzebne jest poczucie odpowiedzialności za czyny, bo one pociągają następstwa dla współobywateli; potrzebną jest też inicjatywa, wytrwałość i energia w przeprowadzaniu zamiarów, a w stosunku z ludźmi uczciwość, życzliwość i sprawiedliwość, wreszcie zawsze i wszędzie podporządkowanie własnego »ja« dobru publicznemu.

Czy chcecie być współpracownikami w wielkim dziele odbudowy państwa polskiego? Zapewne tak. A więc wyrabiajcie w sobie silny, etyczny charakter, przygotowujcie się sumiennie i gorliwie do przyszłego zawodu, odpowiadającego Waszym zdolnościom i zamiłowaniu i rozwijajcie w sobie ducha obywatelskiego.

My też, którzyśmy z Wami i nad Wami szereg lat pracowali, mamy to przekonanie, że w wolności tak potrzebnej dla życia publicznego, jak powietrze dla życia indywidualnego, wyrosną z Was dzielni obywatele na chlubę tego zakładu i poży-

tek Rzeczypospolitej. Skupiajcie się wszyscy pod sztandarem Białego Orła, tym naszym symbolem górnych myśli i czystych uczuć w koncepcji a wytrwałego i mocnego czynu w wykonaniu, a będziecie realizowali wysokie wartości na wszystkich polach pracy kulturalnej dla własnego pożytku i dla dobra Rzeczypospolitej. Jeżeli zaś taki duch ogarnie całe młodsze pokolenie, wówczas odrodzi się Polska, zakwitnie i spotężnieje — i już nigdy nie zginie!

Niech żyje Rzeczpospolita polska tak przez młodzież pojęta!

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO

przy końcu roku szkolnego 1918/19.

A. Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych.

a) z Zakładu własnego:

1. Bednarski Stanisław, dyrektor w r. VI, członek Komisji filologicznej Akademji Umiejętności w Krakowie, zawiadowca gabinetu archeologicznego.

2. Chowaniec Franciszek, prof. w r. VII, członek Komisji filologicznej Akademji Umiejętności w Krakowie, gospodarz kl. IIIa, uczył jęz. łacińskiego w kl. IIIa i greckiego w kl. IIIa i V; tygodniowo godzin . . . . . 16.

3. Czuczyński Aleksander, dr. fil., prof. w r. VII, członek Komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół wydziałowych w Krakowie, zawiadowca zbiorów dla nauki historii i geografji, gospodarz kl. V, uczył geografji i historii w kl. IIIa, V, VII i VIII; tygodniowo godzin . . . . . 15.

4. Dyduch Tomasz, prof. w r. VIII, od początku wojny pełni służbę wojskową.

5. Gołba Franciszek, ks., dr. św. teol., prof. w r. VII, docent Uniw. Jagiell., uczył religji w kl. V, VI, VII i VIII; tygodniowo godzin (przy zniżce) 8

6. Jakóbiec Jan, dr. fil., prof. w r. VIII, gospodarz kl. VIII, uczył języka niemieckiego w kl. IIIa, IVb, VII i VIII; tygodniowo godzin . . . . . 16.

7. Jaworek Piotr, prof. w r. VIII, członek Komisji językowej Akad. Umiejętności w Krakowie, zawiadowca niemieckiego oddziału biblioteki dla uczniów, pomocnik kancelaryjny

dyrektora, uczył języka niemieckiego w kl. Ia, II b, V i VI; tygodniowo godzin . . . . . 17.

8. Jura Albin, rzecz. nauczyciel, gospodarz klasy IV b, w półroczu I uczył matematyki w kl. III a, IV a+b i V i fizyki w kl. III a i IV a+b; tygodniowo godzin . . . . . 20.

9. Kurek Władysław, prof. w r. VIII, gospodarz kl. VII, uczył języka łacińskiego w kl. II b i VII i greckiego w kl. VII; tygodniowo godzin . . . . . 15.

10. Olszewski Bronisław, prof. w r. VIII, zawiadowca zbiorów rysunkowych, uczył rysunku wolnорęcznego w klasie Ia+b, II a+b, III a+b i IV a+b i kaligrafji w klasie Ia+b; tygodniowo godzin . . . . . 18.

11. Paulisz Zygmunt, prof. w r. VII, członek Komisji językowej Akademji Umiej. w Krakowie, uczył języka polskiego w kl. III b, IV a+b, V i VII; tygodniowo godzin . . . . . 15.

12. Pelczar Jan, prof. w r. VII, członek Komisji filologicznej Akad. Umiejętności w Krakowie, uczył od początku roku do końca grudnia 1919 języka łacińskiego w kl. VIII i jez. greckiego w kl. IV a+b; tygodniowo godzin . . . . . 13.

13. Piątkiewicz Bronisław, prof. w r. VIII, kierownik drużyn skautowych i zawiadowca gabinetu fizycznego, uczył matematyki w kl. II a i VI i fizyki w kl. VII i VIII; tygodniowo godzin . . . . . 13.

14. Reiss Józef, dr. fil., rzecz. nauczyciel, opiekun muzyki, uczył geografji i historji w klasie III b, IV a+b i VI; tygodniowo godzin . . . . . 16.

15. Skibiński Mieczysław, dr. fil., prof. w r. VIII, przydzielony do służby w seminarjum nauczycielskiem męskiem w Krakowie.

16. Stein Ignacy, prof. w r. VII, członek Komisji językowej Akad. Umiej. w Krakowie, przez cały rok szkolny na urlopie dla kierowania pryw. gimnazjum realnem T. S. L. w Białej.

17. Stożek Włodzimierz, prof. w r. VIII, lektor Uniw. Jagiell. dla wykładów z zakresu matematyki, uczył matematyki w kl. Ia, II a, III b, VII i VIII i fizyki w kl. III b; tygodniowo godzin . . . . . 16.

18. Udziela Seweryn, rzecz. nauczyciel, zawiadowca zbiorów przyrodnicz., uczył od 1/9 1918 do 31/1 1919 geografji

w kl. Ia+b, matematyki w kl. Ib i historii naturalnej w klasie Ia+b, IIa+b, V i VI; tygodniowo godzin . . . . . 20.

19. Ujejski Józef, dr. fil., prof. w r. VIII, docent Uniw. Jagiell., członek Komisji literackiej i Komisji historii filozofji polskiej Akademii Umiej. w Krakowie, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył języka polskiego w kl. VIII i propedeutyki filoz. w kl. VII i VIII; tygodniowo godzin . . . . . 7.

20. Waclawik Jan, rzecz. naucz., gospodarz kl. IVa, uczył języka niemieckiego w kl. Ib, IIa, IIIb i IVa; tygodniowo godzin . . . . . 17.

21. Broda Teodor, egz. zastępca nauczyciela, gospodarz kl. Ia, zawiadowca bibliot. Pomocy koleżeńskiej, uczył języka łacińskiego w kl. Ia i V i greckiego w kl. VIII; tygodniowo godzin . . . . . 17.

22. Dąbrowski Jan Konstanty, dr. fil., egz. zast. naucz., lektor jęz. węgierskiego i docent Uniw. Jagiell., cały rok na urlopie.

23. Grzybowski Józef, egz. zastępca naucz., cały rok na urlopie.

24. Karpiński Bolesław, egz. zastępca naucz., przez cały rok pełnił służbę wojskową.

25. Piwowarczyk Jan, ks., egz. zast. naucz., uczył religji w klasie Ia+b, IIa+b, IIIa+b i IVa+b; tygodniowo godzin . . . . . 16.

26. Styrylski Wincenty, zast. naucz., gospodarz kl. Ib, uczył od 1/12 1918 języka polskiego w kl. Ia, Ib i IIb i jęz. łacińskiego w kl. Ib; tygodniowo godzin . . . . . 16.

27. Twardowski Jan, ks., dr. fil., egz. zastępca naucz., zawiadowca polskiego oddziału biblioteki dla uczniów, gospodarz kl. IIa, uczył języka polskiego w kl. IIa, IIIa i VI i łacińskiego w kl. IIa; tygodniowo godzin . . . . . 16.

28. Walek Tadeusz, dr. fil., zast. naucz., cały rok na urlopie.

29. Wantuch Andrzej, egz. zast. naucz., gospodarz kl. IVb, uczył od 9/1 do 27/4 1919 (od tego czasu na urlopie) jęz. łacińskiego w kl. VIII, jęz. greckiego w kl. IVa+b i matematyki w kl. Ib; tygodniowo godzin . . . . . 16.

30. Wodziczko Adam, dr. fil., egz. zastępca nauczyc.,

zawiadowca zbiorów przyrodniczych, uczył od 16/2 1919 historii naturalnej w kl. Ia+b, IIa+b, V i VI; tygodniowo godzin 13.

31. Pol Juliusz, asystent przy nauce rysunku; zajęty tygodniowo godzin . . . . . 14.

b) z Zakładów obcych:

32. Kaszyczko Mikołaj, prof. gimn. w Buczaczu, gosp. kl. IV b, uczył od 28 kwietnia do końca roku jęz. łacińskiego w kl. VIII, jęz. greckiego w kl. IV a+b i matematyki w kl. Ib; tygodniowo godzin . . . . . 16.

33. Niedzielski Tadeusz, prof. gimn. w Stryju, gosp. klasy II b, uczył od początku roku do 31/I 1919 historii w kl. Ia+b, IIa+b i geografji w kl. II b; tygodniowo godzin 10, a od 1 lutego do końca roku szkolnego historii i geografji w kl. Ia+b i IIa+b; tygodniowo godzin . . . . . 16.

34. Ostrowski Jan, profesor gimn. w Brzeżanach, gosp. klasy VI, uczył języka łacińskiego w kl. IV a i VI i greckiego w kl. VI; tygodniowo godzin . . . . . 17.

35. Pardyak Ferdynand, profesor gimn. w Gródku Jagiellońskim, gospodarz klasy III b, uczył języka łacińskiego w kl. III b i IV b i greckiego w kl. III b; tygodniowo godzin 17.

36. Pochmarski Bolesław, prof. gimn. VIII we Lwowie, gosp. kl. Ib, uczył od 1 września do 31 listopada 1918 (następnie do końca roku szkolnego pełnił służbę wojskową) języka polskiego w kl. Ia+b i II b i jęz. łacińskiego w kl. Ib; tygodniowo godzin . . . . . 16.

37. Semmel Hersch, dr. fil., przydzielony do nauki religji mojżeszowej, uczył od 1 lutego 1919 w kl. I—VIII; tygodniowo godzin . . . . . 8.

B. Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

1. Goettel Rudolf, egz. zastępca naucz. filji tutejsz. zakładu, uczył języka francuskiego w 2 oddziałach; tygodniowo godziny . . . . . 4.

2. Piątkiewicz Bronisław, j. w., uczył geometrii wykresnej w 2 oddziałach; tygodniowo godziny . . . . . 4.

3. Bursa Stanisław, urzędnik Tow. Ubezpieczeń od ognia, uczył śpiewu w 2 oddziałach; tygodniowo godziny . . . . . 4.

4. Tesařik Jan, uczył muzyki na instrumentach dętych; tygodniowo godzin . . . . . 6.

5. Towarzystwo gimnast. »Sokół« udzielało nauki gimnastyki w 3 oddziałach; tygodniowo godzin . . . . . 6.

II.

ZMIANY W GRONIE NAUCZYCIELSKIM.

A. Mianowania:

Na podstawie pragmatyki służbowej mianowani zostali rzeczywistymi nauczycielami:

1. Jura Albin, prowizoryczny nauczyciel (rozp. R. S. K. z 19/10 1918 L. 11.413/IV z ważnością od 15/11 1917).

2. Reiss Józef, dr. fil., prowizoryczny nauczyciel (rozp. R. S. K. z 7/2 1919 L. 15.914/IV z ważnością od 1/8 1917).

3. Udziela Seweryn, egz. zast. naucz. (rozp. R. S. K. z 14/1 1919 L. 26.656/IV z ważnością od 20/10 1918).

4. Wacławik Jan, egz. zast. naucz. (rozp. R. S. K. z 12/10 1918 L. 21.272/IV z ważnością od 1/9 1918).

B. Przeniesienia:

a) Z tutejszego Zakładu:

1. Gaertner Henryk, dr. fil., egz. zast. naucz., przeniesiony w tym samym charakterze do gimn. św. Anny w Krakowie (rozp. R. S. K. z 3/9 1918 L. 21.871/IV).

2. Bielak Franciszek, egz. zast. naucz., przeniesiony w tym samym charakterze do gimn. św. Anny w Krakowie (rozp. R. S. K. z 3/9 1918 L. 21.872/IV).

3. Skibinski Mieczysław, dr. fil., prof. w r. VIII, po powrocie z wojska przydzielony do służby w seminarjum naucz. męsk. w Krakowie (rozp. Eksp. R. S. K. z 20/11 1918 L. 14/III).

4. Rosenmann Dawid, dr. fil., zastępca nauczyciela religii mojżeszowej, uwolniony z dniem 31/1 1919 od obowiązków w tutejszym zakładzie (rozp. Eksp. R. S. K. z 9/1 1919 L. 762/IV).

b) Do tutejszego Zakładu:

1. Pardyak Ferdynand, prof. w r. VIII gimnazjum w Gródku Jagiellońskim, otrzymał zezwolenie na dalsze zajęcie w tutejszym zakładzie na przeciąg roku szkolnego 1918/19 (rozp. R. S. K. z 12/8 1918 L. 15.901/IV).

2. Piwowarczyk Jan, ks., egz. zast. naucz. szkoły realnej I w Krakowie, przeniesiony w tym samym charakterze (rozp. R. S. K. z 30/7 1918 L. 17901/IV).

3. Pochmarski Bolesław, prof. gimn. VIII we Lwowie, przydzielony do służby w tutejszym zakładzie do końca wojny (rozp. R. S. K. z 31/7 1918 L. 17.791/IV).

4. Semmel Hersch, dr. fil., przydzielony do nauki religii moż., począwszy od 1/2 1919 (Eksp. R. S. K. z 9/1 1919 L. 762/IV).

5. Styrylski Wincenty zastępca nauczyciela szkoły realnej w Śniatynie (rozp. Eksp. R. S. K. z 12/12 1918 L. 391/IV).

6. Wałek Tadeusz, dr. fil., zast. naucz. gimnazjum III w Krakowie (rozp. R. S. K. z 13/9 1918 L. 20.925/IV).

7. Wodzieczko Adam, dr. fil., egz. zast. naucz. gimn. w Wadowicach (rozp. Eksp. R. S. K. z 28/2 1919 L. 1.115/IV).

C. Ulgi służbowe:

a) Urlopy mieli:

1. Dr. Dąbrowski Jan Konstanty, j. w., otrzymał płatny urlop na przeciąg roku szkolnego 1918/19 jako stypendysta fundacyi ś. p. Oslawskiego.

2. Grzybowski Józef, j. w., powróciwszy z wojska 1 marca 1919, otrzymał urlop do końca roku szkolnego celem poratowania zdrowia ciężką chorobą nadwątlonego (rozp. Eksp. R. S. K. z 6/4 1919 L. 1.691/IV).

3. Pelczar Jan, j. w., na przeciąg półrocza II roku szkoln. 1918/19 dla poratowania zdrowia (rozp. Eksp. R. S. K. z 5/3 1919 L. 556/IV).

4. Pochmarski Bolesław, j. w., otrzymał urlop od 1/12 1918, zawezwany do pełnienia służby wojskowej (rozp. Filji R. S. K. z 28/11 1918 L. 239/IV).

5. Stein Ignacy, j. w., otrzymał urlop roczny celem pełnienia obowiązków kierownika pryw. gimnazjum T. S. L. w Białej (rozp. R. S. K. z 12/8 1918 L. 16.187/IV).

6. Udziela Seweryn, j. w., otrzymał urlop na przeciąg półrocza II roku szk. 1918/19 dla poratowania nadwątlonego zdrowia (rozp. Eksp. R. S. K. z 7/2 1919 L. 877/IV).

7. Wałek Tadeusz, j. w., otrzymał całoroczny urlop bezpłatny dla ukończenia pracy naukowej (rozp. R. S. K. z 8/10 1918 L. 23.414/IV).

8. Wantuch Andrzej, j. w., otrzymał urlop płatny od 28/4 do 30/6 1919 celem objęcia posady nauczyciela gimnazjum Marji Magdaleny w Poznaniu.

b) Zniżkę liczby godzin otrzymali:

9. Ks. Dr. Gołba Franciszek, j. w., otrzymał zniżkę obowiązkowych liczby godzin tygodniowych do połowy na przeciąg całego roku szkolnego ze względu na nadwątlony stan zdrowia (rozp. R. S. K. z 29/9 1918 L. 23.907/IV).

10. Stożek Włodzimierz, j. w., otrzymał zniżkę godzin tygodniowych do 16 na cały rok szkolny celem prowadzenia ćwiczeń z zakresu matematyki w Uniw. Jagiell. (rozp. R. S. K. z 8/8 1918 L. 17.705/IV).

11. Ujejski Józef, j. w., otrzymał zniżkę do połowy na cały rok szkolny celem ułatwienia wykonywania obowiązków docenta na Wydziale filozoficznym Uniw. Jagiell. (rozp. R. S. K. z 4/8 1918 L. 15.935/IV).

D. Dodatki pięcioletnie otrzymali:

1. Ks. dr. Gołba Franciszek, j. w., V dodatek pięcioletni od 1/8 1917 (rozp. Eksp. R. S. K. z 13/1 1919 L. 158/IV).

2. Olszewski Bronisław, j. w., III dodatek pięcioletni od 1/6 1918 (rozp. Gal. R. S. K. z 7/2 1919 L. 26.491/IV).

3. Pardyak Ferdynand, j. w., II dodatek pięcioletni od 1/4 1919 (rozp. Eksp. R. S. K. z 6/4 1919 L. 1694/IV).

4. Dr. Reiss Józef, j. w., II dodatek pięcioletni od 1/9 1918 (rozp. Gal. R. S. K. z 7/2 1919 L. 15.914/IV).

5. Dr. Skibiński Mieczysław, j. w., III dodatek pięcioletni od 1/6 1918 (rozp. R. S. K. z 27/3 1919 L. 27.034/IV).

6. Stein Ignacy, j. w., IV dodatek pięcioletni od 1/2 1919 (rozp. Eksp. R. S. K. z 5/2 1919 L. 665/IV).

7. Udziela Seweryn, j. w., I dodatek pięcioletni od 20/10 1910 (rozp. Gal. R. S. K. z 14/1 1919 L. 16.656/IV).

E. Wyższą rangę otrzymał:

8. Stein Ignacy, j. w., posunięty został do rangi VII od 1/1 1919 (rozp. Eksp. R. S. K. z 8/2 1919 L. 791/IV za zgodą Komisji Rządzącej rozp. z 12/2 1919 L. 28.063/IV ex 1918).

III.

Wychowanie fizyczne.

Warunki zdrowotne pozostały w zakładzie takie same, jakie były w latach poprzednich. Młodzież przebywała na przerwach między godzinami na podwórzu, a w zimie na korytarzach gazem ogrzewanych. W tym czasie wietrzono bardzo dokładnie sale szkolne. Z powodu epidemii »hiszpanki« przerwano naukę szkolną na 15 dni; przerwy w nauce z powodu braku węgla nie było. Bardzo wielu uczniów korzystało z tanich obiadów w »kuchni obywatelskiej« po niżonych cenach lub bezpłatnie. Uczniów tych podobnie jak uczniów innych zakładów, prawdziwie ojcowską otaczał opieką profesor Filji tutejszego zakładu, p. Dr. Ludwik Piotrowicz, mający nadzór nad kuchnią, za co pozyskał sobie ich miłość, a u ich rodziców prawdziwą wdzięczność. — W czasie wakacyj znalazło pomieszczenie w Kolonji uczniów szkół średnich w Porębie Wielkiej 15 uczniów tutejszego zakładu. — Kilka wycieczek naukowych odbyli z uczniami profesorowie nauk przyrodniczych i geografji. Po jednej wreszcie wycieczce w okolice Krakowa odbył każdy gospodarz klasy z swymi uczniami, a prof. K u r e k z klasą VIII trzydniową wycieczkę w Tatry. — Nauka gimnastyki, którą pobierali uczniowie w Tow. »Sokół«, należała do przedmiotów nadobowiązkowych.

Nowością była w tym roku herbaciarnia, zaprowadzona przez ks. Jana Piwowarczyka i prof. Jana Ostrowskiego. Zadaniem herbaciarni było wzmacniać skromnym posiłkiem gorącym siły uczniów, którzy albo wcale nie mieli ciepłego śniadania w domu, albo otrzymywali je wczas rano z powodu większej odległości mieszkania od szkoły. W czasie od 1 grudnia 1918 do końca maja 1919 wydano 200 uczniom, placącym po 20 hal., 24.000 śniadań, składających się ze szklanki herbaty i kawałka chleba lub bułki. Uczniowie klasy VI zajmowali się przygotowaniem i wydawaniem herbaty i przez to mają wielką zasługę wobec swych kolegów. Dyrekcja składa na tem miejscu serdeczne podziękowanie W Panu Karolowi Rollemu, wiceprezydentowi m. Krakowa, za popieranie tej instytucji dobroczynnej przez dostarczanie jej bezpłatnie herbaty, cukru i chleba i przez zasilenie jej znaczniejszą kwotą pieniężną. Przychód wynosił 2.695 K 40 h, a rozchód 2.064 K 40 h. Pozostało 631 K.

IV.

STATYSTYKA UCZNIÓW.

TYTUŁY	I		II		III		IV		V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	a	b	a	b	a	b					
1. Liczba uczniów:													
Z końcem r. s. 1917/18 było:	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IV	V	VI	VII	VIII	
a) uczniów publicznych . . .	32	34	23	51	39	31	24	44	39	30	32	13	392
b) » prywatnych . . .	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	5
Razem . . .	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵
Na początku i w ciągu roku szk. 1918/19 przyjęto:													
I. z innych zakładów:													
a) z promocją	—	—	1	6	3	1	2	—	2	3	3	4	25
b) po przerwie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) na podst. egz. wstępn. . .	43	42	—	3	—	1	2	1	—	—	—	1	93
d) repetentów	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	4
Razem . . .	43	42	1	19	3	2	4	2	2	3	3	5	122
II. z tutejszego zakładu:													
a) z promocją	—	—	35	41	39	27	28	20	41	29	28	32	320
b) po przerwie	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	3
c) repetentów	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2
Razem I+II . . .	43	42	36	53	42	31	32	24	44	32	31	37	447
W ciągu roku szk. 1918/19 wystąpiło	7	10	1	8	6	3	2	5	—	2	1	1	46
Z końcem r. s. 1918/19 było:													
a) uczniów publicznych . . .	33	32	35	41	36	28	29	18	43	30	29	31	385
b) uczniów prywatnych . . .	3	—	—	4	—	—	1	1	1	—	1	5	16
Razem . . .	33 ³	32	35	41 ⁴	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁵	385 ¹⁶
2. Miejsce urodzenia uczniów:													
Kraków	18 ³	17	11	21 ³	19	16	12 ¹	13 ¹	27 ¹	14	13 ¹	12 ²	193 ¹¹
Powiat krakowski	5	5	15	3	2	—	6	2	1	3	—	7	49
Inne powiaty Małopolski . . .	9	9	9	15 ²	13	11	10	3	13	10	16	11 ³	129 ⁵
Inne ziemie polskie	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Inne państwa Europy	1	1	—	—	2	1	1	—	2	3	—	1	12
Razem . . .	33 ³	32	35	41 ⁴	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁵	385 ¹⁶
3. Język ojczysty:													
Polski	33 ³	32	35	41 ⁴	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁵	385 ¹⁶
Ruski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inne języki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem . . .	33 ³	32	35	41 ⁴	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁵	385 ¹⁶

TYTUŁY	I		II		III		IV		V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	a	b	a	b	a	b					
4. Wyznanie:													
Rzymsko-katolickie	18	31	22	39 ¹	36	16	21 ¹	18	36	28	22 ¹	25 ³	312 ¹¹
Grecko-katolickie	3	1	2	1	—	—	—	—	—	—	3	—	10
Ewangelickie	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Mojżeszowe	12 ²	—	11	—	—	12	8	0 ¹	7 ¹	2	4	6	62 ²
Inne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	33 ³	32	35	41 ¹	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ³	385 ¹⁶
5. Wiek uczniów:													
Z końcem roku szk. 1918/19 ukończyło lat:													
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	11 ³	14	—	6 ²	—	5	—	—	—	—	—	—	31 ⁵
12	12	12	16	16 ²	—	—	—	—	—	—	—	—	61 ²
13	7	5	7	9	9	11	3	—	—	—	—	—	51
14	3	1	6	7	11	8	11 ¹	10 ¹	7	—	—	—	64 ²
15	—	—	5	1	9	3	9	6	21 ¹	10	—	—	64 ¹
16	—	—	1	2	5	1	5	2	9	12	10 ¹	—	47 ¹
17	—	—	—	—	2	—	—	—	4	4	6	—	16
18	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	8	16 ²	28 ²
19	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	5	6 ¹	13 ¹
20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6 ¹	7 ¹
więcej niż 20 lat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 ¹	3 ¹
Razem	33 ³	32	35	41 ¹	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁵	385 ¹⁷
6. Miejsce zamieszkania rodziców:													
Kraków	26 ³	21	26	26 ²	19	21	21	15 ¹	37 ¹	22	20 ¹	22 ²	276 ¹⁰
Powiat krakowski	4	4	2	3	2	2	3 ¹	1	2	2	9	2 ¹	36 ³
Inne powiaty Małopolski	3	5	7	10 ²	13	5	5	2	4	4	—	7 ¹	65 ³
Inne ziemie polskie	—	2	—	2	2	—	—	—	—	2	—	—	8
Inne państwa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	33 ³	32	35	41 ¹	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁵	385 ¹⁶
7. Stan rodziców:													
Właściciele i dzierżawcy większ. posiadłości	—	—	—	0 ¹	—	—	2	—	—	2	0 ¹	1	5 ²
Włościanie i małomieszcz.	1	5	1	4	4	5	4	2	4	8	11	4 ²	53 ²
Rzemieśln. i przemysłowcy	5	6	8	4	5	1	3	1	13	2	2	3	53
Kurcy	7 ³	4	6	4	2	5	3	3	2	2	3	2 ¹	43 ¹
Urzęd. i studzy rząd. i aut.	18	11	14	16 ³	17	8	8 ¹	7	13 ¹	3	11	16 ²	137 ⁷
Nauczyciele ludowi	—	—	—	3	1	2	2	—	—	2	—	—	10
Oficerowie i urzęd. wojsk.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	5
Notaryusze, adwok., lekarze	—	—	—	2	1	2	1	0 ¹	3	2	1	1	13 ¹
Urzęd. prywatni i oficjałsi	4	—	3	3	3	2	2	1	2	2	1	1	24
Zarobnicy dzienni	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	1	5
Wdowy	3	4	2	4	2	2	3	4	4	3	—	2	33
Sieroty po obojgu rodzicach	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	4
Razem	33 ³	32	35	41 ¹	36	28	29 ¹	18 ¹	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁶	385 ¹⁰

TYTUŁY	I		II		III		IV		V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	a	b	a	b	a	b					
8. Klasyfikacja uczniów:													
a) Z końcem r. szk. 1918/19 było:													
chlubnie uzdolnionych	1	5	3	4	4	4	5	4 ¹	2	4	3	9	48 ¹
uzdolnionych	27 ²	19	28	30 ¹	18	14	22 ¹	11	27 ¹	15	17	21 ⁵	243 ¹⁵
na ogół uzdolnionych	3	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	8
nieuzdolnionych	1	5	4	7	11	8	2	3	9	5	—	—	55
do egz. poprawcz. przeznacz.	1	3	—	—	—	—	—	—	5	4	1	—	14
» » uzupełn.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	1	17
Razem	33 ²	32	35	41 ¹	36	28	29 ¹	18	43 ¹	30	29 ¹	31 ⁵	385 ¹⁶
b) Uzupełnienie klasyfikacji za r. sz. 1917/18:													
Do egz. popr. przeznaczono . . .	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IV	V	VI	VII	VIII	
Egz. popr. złożyło	4	1	—	4	1	1	1	3	6	—	2	—	32
				4	1	1	1	3	6	—	2	—	23
c) Ostateczny wynik klasyfikacji za r. sz. 1917/18:													
Do klasy następnej było:													
chlubnie uzdolnionych	1	4 ¹	3	6	4	6	5	4	5	4	12	4	58 ¹
uzdolnionych	27	20	16	42	22	21 ¹	13	36	29	26 ¹	20 ¹	8	280
na ogół uzdolnionych	3	5	4	2	3	2	3	2	—	—	—	—	24
nieuzdolnionych	2	5	—	1	10	2	3	2	5	—	—	1	31
Razem	33	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30 ¹	32 ¹	13	393 ⁵
9. Przedmioty nadobowiązkowe.													
Liczba uczniów:													
zapisan. na jęz. francuski	—	—	—	—	8	7	5	6	13	8	4	—	51
» » śpiew	8	5	12	11	5	3	5	4	9	14	5	3	84
» » gimnastykę	9	16	10	11	9	16	—	2	—	6	2	—	81
» » rysunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	5
» » geom. wykreśl.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	3	—	12
Razem	17	21	22	22	22	26	10	12	25	36	17	3	233
10. Opłata szkolna.													
a) opłatę szkolną złożyło:													
w półroczu I.	17	16	5	8	6	5	6	5	5	6	2	4	85
w półroczu II.	15	7	12	19	13	14	20	7	27	7	3	5	149
b) Uwolnion. od opłaty było:													
w półroczu I.	20	24	30	41	35	23	25	17	38	25	28	32	338
w półroczu II.	21	25	23	25	23	14	10	12	17	23	27	31	251
c) Opłata szkolna wynosiła:													
w półroczu I. . . . . K	680	640	200	320	240	200	240	200	200	240	80	160	3400
w półroczu II. . . . . K	600	280	480	760	520	560	800	280	1080	280	120	200	5960
Razem K	1280	920	680	1080	760	760	1040	480	1280	520	200	360	9360
11. Fundusze na środki naukowe.													
a) Taksy wstępne po 4 K 20 h złożyło w łącznej kwocie 516 K 60 h													
	43	42	1	10	4	4	4	2	2	3	3	5	123
b) Datki na środki naukowe po 2 K złożyło w łącznej kwocie 894 K													
	43	42	36	53	42	31	32	24	44	32	31	37	447
c) Datki na gry i zabawy po 1 K złożyło w łącznej kwocie 427 K													
	40	42	36	49	42	31	31	21	41	32	30	32	427
d) Taksy za duplikaty świadectw wynosiły . . . K.													
													232

12. Stypendja i zapomogi.

I. Stypendja.

1. Jachna Stefan z kl. VII, z fundacji Głowińskiego	315 K
2. Kalczyński Jerzy z kl. VIII, z fundacji Oslawskiego	280 »
3. Klimczyk Władysław z kl. VIII, z fundacji Głowińskiego	315 »
4. Kulczyński Jan z kl. VIII, z fund. Głowińskiego	315 »
5. Makomaski Stanisław z kl. VIII, z fundacji Zawadzkiego	315 »
Razem	1.540 K

II. Zapomogi.

a) *Fundacja ś. p. ks. Dąbkowskiego (Arcybractwo Miłosierdzia):*

1. Setkowicz Marjan z kl. IV . . . . . 60 K — h

b) *Fundacja ś. p. ks. Jana Latały:*

1. Wilk Julian z klasy VI . . . . . 69 K 43 h

c) *Fundacja im. Stanisława Bednarskiego:*

1. Mleczek Michał z kl. VI . . . . . 40 K — h

Razem . . 169 K 43 h

13. Pomoc koleżeńska.

A) Przychód.

1. Pozostałość kasowa z 1918 r.	4.027 K 95 h
2. Procent od powyższej kwoty do 30/VI 1919 r.	94 » 84 »
3. Uczniowie złożyli przy wpisach	639 » 50 »
4. Wb. X. prof. Piwowarczyk i prof. Pardyak zebrali od uczniów	874 » 98 »
5. P. prof. Broda Teodor zebrzał od wypożyczonych książek szkolnych	111 » 20 »
6. W-ny dr. Leopold Bader, adwokat	1.141 » — »
Do przeniesienia	6.889 K 47 h

	Z przeniesienia . . .	6.889 K	47 h
7.	W-ny prof. dr. Tondera Fr. od kolegów swych z okazji 40-letniego jubil. egz. dojrz. . .	300 »	— »
8.	» dyrektor Bednarski Stanisław	276 »	— »
9.	» Łubiński A. i Mildner K. zebrali na listę składkową	126 »	— »
10.	» br. Konopka St. i Winiarz Karol po 100 K	200 »	— »
11.	Wb. X. dr. Fr. Gołba od uczniów kl. V—VIII	90 »	— »
12.	» X. prof. Kulig Z.	60 »	— »
13.	W-ny Salawa Antoni	47 »	— »
14.	» prof. Grzybowski Józef	40 »	— »
15.	W-na Zajączkowska Zofia	33 »	80 »
16.	» Keller Zuzanna	22 »	— »
17.	Po 20 K złożyli: prof. Jura A., Kaleta W., hr. Łubiński Tad., Merunowicz Wł., prof. Piątkiewicz Br., Rumiński A. i Zwilling Wł. . .	140 »	— »
18.	Po 12.80 K złożyli: Haber M., Lewiński M. i Semmel H.	37 »	40 »
19.	Eksc. Leowa Wilhelmina	14 »	— »
20.	Po 10 K złożyli: Gabryś, Godłowski, Japa, Lisowski, Milerowicz, Rachwał, Waclawowicz i Vorzimmer	80 »	— »
21.	Po 7 K złożyli: Bocheński, Brzycki, Drozdowski, Gimiński, Kaczorowski, Knaul, Kornhauser, Kwieciński, Ladra, Leśniak, Maślanka, Oczko, Pisarski, Ptak, Reiner, Stypuła, Szostek, Turczanowicz, Wierczak, Włodek, Wojtusiak i Zajac	154 »	— »
22.	Po 5 K złożyli: Birner, Gołba, Irzykowski, Kubalka, Majcher, Margulies, Mitschka, Pierożyński, Potok, Wołoszyn, Scheller, Wydro, Ziomek i Żmija	70 »	— »
	Razem . . .	8.579 K	67 h

B) Rozchód.

1.	Krzyżanowskiemu za podręczniki szkolne . . .	363 K	70 h
2.	Na obiady niezamożnym uczniom	215 »	— »
	Razem . . .	578 K	70 h

C) Zestawienie.

A) Przychód	8.579 K 67 h
B) Rozchód	578 » 70 »
Pozostaje	8.000 K 97 h

U w a g a. Z tej kwoty zakupiono za 4.000 K pożyczkę państwową (NG 121154, 121155, 121156 i 121157).

W Krakowie dnia 30. czerwca 1919.

Ks. Jan Piwowarczyk.

St. Bednarski.

14. Muzyka.**A) Przychód.**

1. Pozostałość kasowa z 1918 r.	1.213 K 80 h
2. Procent od powyższej kwoty do 30/6 1919	36 » 17 »
3. Dyrektor Stanisław Bednarski	80 » — »
4. Prof. Jan Ostrowski	50 » — »
5. Grono nauczycielskie	9 » — »
6. Ks. Jan Piwowarczyk	5 » — »
Razem	1.393 K 97 h

B) Rozchód.

1. Remunercja za naukę gry	484 K — h
2. Naprawa instrumentów	202 » 20 »
Razem	686 K 20 h

C) Zestawienie.

A) Przychód	1.393 K 97 h
B) Rozchód	686 » 20 »
Pozostaje	707 K 77 h

Dr. Józef Reiss.

St. Bednarski.

V.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

Rada szkolna krajowa rozp. z 21/9 1918 L. 23.311/IV wydaje udogodnienia w pracach piśmiennych uczniów z powodu drożyzny papieru i piór.

R. S. K. rozp. z 5/12 1918 L. 27.482/IV utrzymuje w mocy przepisy o przypuszczeniu uczniów do przyspieszonego egzaminu dojrzałości (matury wojennej) bez uczęszczania do szkoły przez cztery tygodnie. Egzamin dojrzałości mogą zdawać tylko ci kandydaci, którzy pozostają w czynnej służbie wojskowej. Wojskowi, którzy nie ukończyli klasy przedostatniej, mogą być przypuszczeni do egzaminu dojrzałości tylko w charakterze eksternistów i to za zezwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Prezydjum R. S. K. okólnikiem z 26/4 1919 L. 99/pr. poleca obchodzić uroczystości rocznicę Konstytucji Trzeciego Maja jako dzień święta narodowego.

R. S. K. rozp. z 27/2 1919 L. 1.073/IV podnosi dotychczasowe taksy egzaminacyjne: 1) za egzamina prywatne, nadzwyczajne, wstępne i za egzamina dojrzałości do podwójnej wysokości, 2) rozszerza obowiązek uiszczania taksy za egzamina dojrzałości na wszystkich uczniach publicznych klasy najwyższej, a więc i na uczniach uwolnionych od opłaty szkolnej, 3) ustanawia na przyszłość za egzamina wstępne do klasy I taksy w kwocie 10 K dla uczniów, którzy przedłożą świadectwo ukończonej klasy 4-ej szkół ludowych, a 15 K dla wszystkich innych uczniów.

Ekspozytura R. S. K. rozp. z 20/3 1919 L. 2.764/IV zarządza obecność nauczyciela religii przy egzaminie dojrzałości uczniów swego obrządku lub wyznania.

R. S. K. rozp. z 16/4 1919 L. 1.074/IV zezwala wydać z końcem roku szkolnego uczniom, pełniącym służbę wojskową, świadectwo z tej ukończonej klasy, do której uczęszczali w ciągu

roku szkolnego. Uczniowie, którzy mieli ujemne noty z przedmiotów, muszą się poddać egzaminowi celem ich poprawienia. Takie świadectwa należy wystawiać dopiero z końcem roku szkolnego, a w miejscu noty w rubryce »zachowanie się« powołać się na niniejszy reskrypt.

R. S. K. rozp. z 8/5 1919 L. 2.390/IV zezwala na dopuszczenie uczniów, którzy niewłaściwie przerwali studia w ciągu roku szkolnego 1918/19, do egzaminu dojrzałości na sposób prywatystów.

Gal. R. S. K. rozp. z 11/6 1919 L. 3.746/IV podwyższa począwszy od roku szkolnego 1919/20 takse wstępną z 4 K 20 h na 10 K, datki na środki naukowe z 2 K na 5 K, datki na zabawy z 1 K na 3 K.

VI.

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny 1918/19 rozpoczęto uroczystym nabożeństwem dnia 3. września i odśpiewaniem »Veni Creator«.

Dnia 10. października młodzież z gronem nauczycielskiem wzięła udział w uroczystym nabożeństwie, które odbyło się w kościele OO. Dominikanów, jako w rocznicę zwycięstwa oręża polskiego pod Chocimem i z okazji proklamacji Zjednoczonej i Niepodległej Polski celem uproszenia pokoju przez cały świat upragnionego i spełnienia gorących życzeń i pragnień narodu polskiego — przywrócenia samodzielnego, zjednoczonego i wolnego Państwa Polskiego.

Wskutek polecenia Rady szk. kraj. zamknięto zakład z powodu epidemji t. zw. »hiszpanki« od 27. października do 10. listopada 1918.

Dnia 11. listopada odbyła się uroczystość otwarcia szkoły polskiej. Rozpoczęła się ona nabożeństwem dziękczynnym w kościele OO. Dominikanów, zakończonem »Te Deum« i hymnem »Boże coś Polskę«. Dalszy przebieg uroczystości opowiedziano na czele sprawozdania.

Dnia 25. listopada odbyło się uroczyste odsłonięcie orła polskiego na fasadzie budynku szkolnego. I tej uroczystości przebieg przedstawiono na czele sprawozdania.

Dnia 29. listopada obchodzono 88. rocznicę powstania listopadowego żałobnem nabożeństwem, w którem wzięła udział młodzież z gronem nauczycielskiem.

Dnia 1. grudnia odebrał Dyrektor zakładu ślubowanie od Grona nauczycielskiego na wierność i posłuszeństwo Państwu Polskiemu.

Dnia 20. stycznia brała młodzież udział w powitaniu misji francusko-angielskiej, 31. stycznia misji włoskiej, a 31. marca wielkiej misji koalicyjnej.

Dnia 22. stycznia obchodził zakład rocznicę powstania 1863 r. żałobnem nabożeństwem.

Dnia 9. lutego w niedzielę księża katecheci nawiązali egzorty do otwarcia Sejmu polskiego w Warszawie, a dzień 10. lutego był wolny od nauki z powodu tej ważnej chwili w historii naszej.

Dnia 9. marca wzięła młodzież udział w manifestacji m. Krakowa pod pomnikiem Grunwaldzkim celem odzyskania praw Polski do Gdańska.

Dnia 19. marca jako w dniu Imienin Naczelnika Państwa Polskiego, Józefa Piłsudskiego, odbyło się nabożeństwo o uproszenie szczęścia dla Ojczyzny.

Dnia 24. marca uczestniczyła młodzież z muzyką i sztandarem na czele w uroczystym obchodzie 125-ej rocznicy przysięgi Tadeusza Kościuszki, urządzonym przez Komitet obywatelski.

Dnia 30. kwietnia witała młodzież z całym Krakowem generała Józefa Hallera, twórcę i organizatora armji polskiej poza granicami Państwa Polskiego.

Dnia 3. maja obchodziliśmy uroczyste po raz pierwszy w wolnej i zjednoczonej Polsce rocznicę wiekopomnej Konstytucji Trzeciego Maja. Młodzież wraz z całym społeczeństwem m. Krakowa i jego okolicy dała wyraz swym uczuciom czci i holdu dla twórców Konstytucji i gorącej miłości ukochanej Ojczyzny. Uczniowie, należący do związku Filaretów, wysłuchali mszy św. na Wawelu o godzinie 6-ej. Po nabożeństwie zebrali się Filareci na dziedzińcu wawelskim, gdzie wygłoszono

kilka mów i odśpiewano pieśni filareckie. O godzinie 10-tej odbyła się msza polowa na Rynku ze współudziałem Wojska wszelkiej broni i bardzo licznie zgromadzonej publiczności. Młodzież wzięła też udział w uroczystym sadzeniu drzewa wolności na plantach przed »Colleg. novum«, a po południu zebrawszy się pod pomnikiem Rejtana, urządziła wspólnie z innymi zakładami wspaniały pochód do parku Dra Jordana. Tu prof. W. Sikora wygłosił dłuższą mowę o celach T. S. L. i zachęcał młodzież do pracy nad oświecaniem i narodowym uświadamianiem ludu.

Dnia 9. maja wzięła udział młodzież w manifestacji narodowej pod pomnikiem Grunwaldzkim, którą urządzono z powodu ogłoszenia traktatu pokojowego w Wersalu, przywracającego wiekowe prawa wolnej, niepodległej i zjednoczonej Ojczyzny.

Dnia 26—28. maja odbył się piśmienny egzamin dojrzałości, a ustny dnia 16—18 czerwca pod przewodnictwem Wp. Dr. Leona Sternbacha, prof. Uniw. Jagiell.

Dnia 20. czerwca odbyło się pożegnanie maturzystów. Przemówienie prof. Dr. J. Jakóbca, gospodarza klasy VIII. przytoczono na czele sprawozdania.

Dnia 21. czerwca urządziła młodzież pod kierownictwem i opieką gospodarzy klas, wycieczki w różne okolice Krakowa.

W ciągu roku szkolnego uczniowie przystępowali trzy razy do spowiedzi i komunji św., nadto uczniowie klasy IV przystąpili 11. czerwca do spowiedzi, a 12. czerwca do sakramentu bierzmowania.

Dnia 27. czerwca odbyła się z powodu zamknięcia roku szkolnego pełna konferencja grona nauczycielskiego, którą zakończono pożegnaniem Dr. Józefa Ujejskiego, prof. języka polskiego i propedeutyki filozoficznej, powołanego do Warszawy celem objęcia katedry literatury polskiej na tamtejszym uniwersytecie. Dyrektor St. Bednarski dziękując Dr. Ujejskiemu, którego nazwał chlubą zakładu swego, za 13-letnią bardzo gorliwą, sumienną i pod każdym względem owocną pracę nauczycielską, wręczył mu dekret pochwalny Gal. Rady szk. krajowej, a od grona wspaniały bukiet z żywych kwiatów. Prof. Franciszek Chowaniec, senior grona nauczycielskiego, żegnał Dr. Ujejskiego jako dobrego, czynnego i dla jego prawego charakteru i bogatej wiedzy wysoko cenionego i poważanego kolegę, a zastępcą nauczyciela, Wincenty

Styrylski, jako b. uczeń, swego profesora, który taktownem postępowaniem, ojcowską miłością i wyrozumiałością zasłużył sobie na miłość i wdzięczność swych wychowanków, a u ich rodziców i opiekunów na wysoki szacunek i poważanie. Dr. Ujejski, do głębi wzruszony, dziękował za te liczne dowody uznania Władzy i sympatji Kolegów, zapewniając ich, że lata spędzone w zawodzie nauczycielskim w gimnazjum św. Jacka należeć będą zawsze do najprzyjemniejszych i najjaśniejszych chwil w życiu, a pamięć o przelożonym, kolegach i kochanych »chłopcach« nigdy nie wygaśnie w umyśle jego.

Dnia 28. czerwca zakończono rok szkolny 1918/19 uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw rocznych.

Dnia 1. lipca obchodzili b. uczniowie tutejszego zakładu 40-letni jubileusz egzaminu dojrzałości. Jubilaci złożyli na Pomoc koleżeńską uczniów tutejszych 300 K, które wręczyli dyrektorowi zakładu, pp. Jan Hałatkiewicz, radca sądu wyższego i dr. Franciszek Tondera, prof. szkoły realnej II w Krakowie.

Konferencje dyrektorów odbyły się pod przewodnictwem 1) JWP. Prezydenta Gal. Rady szk. kraj., Fryderyka Zolla, dnia 23. października i 6. listopada, 2) JWP. Stanisława Rzepińskiego, krajowego Inspektora szkół, dnia 27. sierpnia i 16. października, 3) p. Dr. Leona Kulczyńskiego, członka Gal. Rady szk. kraj. i dyrektora gimn. św. Anny, dnia 15. lipca, 6. września i 1. listopada.

Dnia 20. listopada 1918 r. umarł uczeń klasy VII,
Bolesław Pacuła.

Dnia 9. kwietnia 1919 r. umarł uczeń klasy VI,
Kazimierz Rejchan.

Nabożeństwo żałobne za spokój duszy obu tych pilnych, zdolnych i wzorowych uczniów, w których pogrzebie wziął udział cały zakład, odbyło się dnia 6. maja 1919 r.

VII.

Wynik egzaminu dojrzałości.

I. Termin jesienny w 1918 r.

1. Banaś Edward (pryw.), ur. 17/7 1900 w Krakowie.
2. Bruśnicki Aleksander (pryw.), ur. 28/8 1900 w Kętach w Galicji.
3. Cieśliński Franciszek (pryw.), ur. 27/8 1888 w Małych Gorzyczkach w W. Ks. Poznańskim.
4. Jamróz Alojzy (pryw.), ur. 17/6 1897 w Spytkowicach w Galicji.
5. **Kielar Jan** (pryw.), ur. 14/4 1900 w Krakowie.
6. Kisielewski Stefan (pryw.), ur. 22/3 1900 w Barcz-kowie w Galicji.
7. **Reichan Jerzy** (pryw.), ur. 28/10 1900 w Chorostkowie Polskim w Galicji.
8. Zwierzyński Tadeusz (ekst.), ur. 21/1 1895 w Bro-dach w Galicji.

II. Termin wcześniejszy.

1. Perucki Stanisław, ur. 2/9 1900 w Chyrowie w Galicji.

III. Termin letni w 1919 r.

Do egzaminu dojrzałości zgłosiło się:

a) uczniów publicznych	19
b) prywatystów	8

Razem . . 27

Otrzymało świadectwo dojrzałości z odznaczeniem . . 11¹

» » » jednogłośnie . . . 5⁴

» » » większością głosów 3³

Razem . . 19⁸

Tematy wypracowań piśmiennych:

1. Z języka polskiego:
  - a) Polska jako pionierka kultury na północy i wschodzie.
  - b) Literatura w życiu narodu w XVI i XVII wieku.
  - c) Jaki zawód postanowiłem sobie obrać i jak sobie wyobrażam służbę ojczyźnie w tym zawodzie?
2. Z języka łacińskiego: Taciti Ann. XIV 8.
3. Z języka greckiego: Homeri Ild. XI 94—126 (wyd. Christa).

Egzamin dojrzałości złożyli:

1. **Bader Jan**, ur. 19/VIII 1901 w Krakowie.
2. **Feldhorn Juljan**, ur. 17/VIII 1901 w Tarnopolu.
3. **Friedmann Samuel**, ur. 12/XI 1900° w Podgórzu.
4. **Gabryś Stanisław**, ur. 12/IV 1898 w Dworach.
5. **Hischtin Mieczysław**, ur. 16/XI 1900 w Nowym Sączu.
6. **Hischtin Zygmunt**, ur. 23/IV 1899 w Nowym Sączu.
7. **Jasicki Józef** (pryw.), ur. 1/III 1900 w Krakowie.
8. **Klimczyk Władysław**, ur. 10/VI 1901 w Wieliczce.
9. **Kozieł Franciszek** (pryw.), ur. 14/V 1900 w Brzezince.
10. **Kulezycki Juljan** (pryw.), ur. 21/IX 1899 w Oświęcimiu.
11. **Kulczyński Jan** (pryw.), ur. 8/VIII 1901 w Krakowie.
12. **Leo Juljusz**, ur. 20/III 1901 w Krakowie.
13. **Leśniak Tadeusz** (pryw.), ur. 13/III 1900 w Krakowie.
14. **Lisowski Stanisław** (pryw.), ur. 25/IV 1900 w Krakowie.
15. **Majcher Stanisław**, ur. 26/X 1896 w Czaplach Wielkich.
16. **Makomaski Stan.** (pryw.), ur. 26/III 1899 w Krakowie.
17. **Mitschka Zdzisław**, ur. 12/II 1901 w Topolnicy.
18. **Oczko Józef** (pryw.), ur. 15/IX 1900 w Wadowicach.
19. **Rapacz Ignacy**, ur. 16/VII 1900 w Krakowie.
20. **Rosberger Albert**, ur. 5/VI 1901 we Lwowie.
21. **Rutowski Franciszek**, ur. 13/V 1900 w Tuchowie.
22. **Scherer Emanuel**, ur. 25/VIII 1901 w Krakowie.
23. **Sperling Józef**, ur. 25/V 1901 w Krakowie.
24. **Splichal Józef**, ur. 26/II 1901 w Krakowie.
25. **Staszkiewicz Roman**, ur. 3/VII 1898 w Żyweu.
26. **Zajączkowski Zygmunt**, ur. 5/VI 1901 w Krakowie.
27. **Zawrzykraj Jan** (pryw.), ur. 29/XI 1893 w Raciborowicach.

IV. Termin jesienny w 1919 r.

Do egzaminu dojrzałości zgłosiło się:

a) uczniów publicznych	1
b) » prywatnych	5
c) eksternistów	2
Razem	8

Egzamin dojrzałości złożyli:

1. Dattner Józef (pryw.), ur. 13/I 1901 w Ponice.
2. Filipowski Józef (ekst.), ur. 13/IV 1898 w Michałkowicach.
3. Kalczyński Jerzy (pryw.), ur. 17/VI 1901 w Bochni.
4. Hr. Łubieński Henryk (pryw.), ur. 25/V 1901 w Krakowie.
5. Motola Juliusz (pryw.), ur. 9/II 1901 w Krakowie.
6. Starkel Władysław (ekst.), ur. 28/II 1899 w Krakowie.
7. **Wachal Adam**, ur. 6/II 1899 w Krakowie.
8. Wencel Ignacy (pryw.), ur. 14/XII 1900 w Krakowie.

VIII.

SPIS IMIENNY UCZNIÓW

w roku szkolnym 1918/19.

Nazwiska uczniów, którzy ukończyli klasę z postępowaniem chlubnym, wytłoczono tłustymi czcionkami; uczniowie uzdolnieni do klasy wyższej, mają obok nazwiska I, nieuzdolnieni nie mają tego znaku, wreszcie gwiazdka obok nazwiska oznacza, że uczeń wystąpił.

Klasa I A.

1. Augustin Wilhelm I	23. *Lewiński Mieczysław (15/5 1919)
2. Baluc Władysław I	24. *Markiewicz Bolesł. († 17/5 1919)
3. Bożatkiewicz Stanisław I	25. Metallmann Marcei I
4. Brand Ignacy I	26. Moskal Mieczysław
5. Burka Włodzimierz I	27. Niezgoda Stanisław I
6. Ciepela Franciszek I	28. *Olma Józef (31/1 1919)
7. Dąbek Adam I	29. *Pabian Czesław (31/1 1919)
8. Dorf Jakób I	30. Piórecki Zbigniew I
9. Engelstein Izidor I	31. Reuss Henryk I
10. Gazel Antoni I	32. Sawka Leopold I
11. Glice Tadeusz I	33. Semmel Hirsch I
12. Gój Marjan I	34. Słomka Edward I
13. *Grünberg Szyja (pryw. 23/11 1918)	35. Sokół Wojciech I
14. *Haber Maks (12/11 1918)	36. Teichner Leizer I
15. Janutka Bolesław I	37. Vorzimmer Henryk I
16. *Jedynak Eugenjusz (24/2 1919)	38. Wadler Lazar I
17. Keller Wilhelm I (pryw.)	39. Walawski Stanisław I
18. Klein Karol I	40. Walawski Zygmunt I
19. Koza Marjan I	41. Wortmann Stefan I (pryw.)
20. Kozak Antoni I	42. Zlatkes Teodor
21. Krieger Abraham I	43. Szarek Adam I (pryw.)
22. Lehr Norbert I	

Klasa I B.

1. Bartosik Stanisław I	6. Burgielski Kazimierz Marjan I
2. *Berezowski Marjan Jarosław (15/5 1919)	7. Chwałek Antoni I
3. *Bieńkowski Jerzy (15/V 1919)	8. Czapliński Roman Marjan
4. Bogucki Leonard Kazimierz	9. Derkacz Józef Franciszek I
5. Brzuskiewicz Stanisław I	10. Dziobek Stanisław I
	11. *Fiema Franciszek (11/5 1919)

12. Filipkiewicz Stanisław Juljan I	28. Nawara Franciszek I
13. Gastol Błażej I	29. *Nieduszyński Eust. (15/5 1919)
14. Gimiński Jan Piotr I	30. Nowak Stanisław I
15. Grodziaki Adam Wojciech	31. Pająk Józef Antoni I
16. Grzesiak Stanisław I	32. Rachwał Eugenjusz I
17. Herman Stanisław I	33. *Senczyna Aleksander (15/5 1919)
18. Hofbauer Tadeusz Ferdynand I	34. Sławik Jan I
19. *Jauernig Oswald (11/5 1919)	35. *Spyt Tadeusz (15/5 1919)
20. Kaszowski Stanisław	36. Studziński Augustyn
21. *Korman Władysław (5/12 1918)	37. *Sliz Józef (10/5 1919)
22. Krzyszkowski Józef	38. Towpasz Włodzimierz Józef I
23. Kuśnierz Józef Antoni I	39. Więckowski Marjan Wojciech I
24. Lejczak Mieczysław I	40. Wróbel Zbigniew
25. *Leszczyński Stan. (3/12 1918)	41. Wydro Jan Tadeusz
26. Lewiński Stefan I	42. Zwierz Stanisław
27. Miłoś Zygmunt Ignacy I	

Klasa II A.

1. Bernardyński Feliks I	19. Mięso Henryk
2. Bogdanowicz Marjan Józef	20. Natkaniec Franciszek I
3. Dąbek Marjan I	21. Nowosielski Stefan I
4. Drozdowski Czesław	22. Okulski Jan I
5. Fischer Zygmunt I	23. Porański Joachim Roman I
6. Fischhab Izydor I	24. Ptański Franciszek I
7. Fischler Artur I	25. Rutowski Tadeusz I
8. Freundlich Adam I	26. Siwek Władysław I
9. Glücksmann Rafał	27. Staszyszyn Jan
10. Godek Adam I	28. Süsser Baruch I
11. Heitner Leopold I	29. Tomczyk Antoni I
12. Knaul Maksymilian I	30. Wierciak Jan I
13. Koch false Feuer Bernard I	31. Włodek Ignacy I
14. Kornecki Tadeusz I	32. Wołoszyn Andrzej Jan
15. Kowalski Józef I	33. Wykurz Piotr I
16. Kupka Bolesław I	34. Ządęcki Stanisław I
17. Malicki Alojzy I	35. Ziomek Maksymilian I
18. Margulies Jakób I	

Klasa II B.

1. Ambor Jerzy	18. Klohes Adolf I
2. *Bania Stefan (10/5 1919)	19. Kobylarz Mieczysław
3. Bujak Tadeusz I	20. Kokosza Józef I
4. *Christ Roman (10/5 1919)	21. Konieczny Władysław
5. *Chromik Jan (31/1 1919)	22. Konopka Medard (pryw.) I
6. Gacek Władysław I	23. Kowalski Rajmund
7. Gdula Jan I	24. Kowalski Stefan I
8. Gimiński Antoni I	25. Majer Marjan I
9. *Głuziński Tadeusz (15/5 1919)	26. Majeran Józef I
10. Głodziński Antoni I	27. *Małocha Stanisław (13/5 1919)
11. Godłowski Jerzy I	28. Maślanka Teofil I
12. Jamka Józef I	29. Miętka Augustyan I
13. Jaworski Władysław I	30. Naturski Waleryan I
14. Kaczorowski Stanisław I	31. Nowak Józef
15. Koleta Zygmunt I	32. Odziemiec Bolesław I
16. Karpala Wiktor I	33. *Panasiewicz Jan (10/5 1919)
17. *Kleja Jerzy (27/3 1919)	34. Piotrowski Maryan I

35. Pirożyński Bolesław	45. Wesołowski Władysław
36. Polewka Stefan I	46. Wilk Jan I
37. Romanek Julian I	47. Wiśniewski Tadeusz I
38. Salewicz Kazimierz	48. *Włodarczyk Władysł. (14/5 1919)
39. Sechorz Waclaw I	49. Wodniecki Józef I
40. Sporn Stanisław I	50. Wojtusiak Roman I
41. Stypuła Zygmunt	51. Ziomek Jan I
42. Szczepanik Roman I	52. Schwarz Kazimierz (pryw.) I
43. Towpasz Stefan I	53. Szarek Bolesław (pryw.) I
44. Waclawowicz Mieczysl. (pryw.) I	

Klasa III A.

1. Bibulski Franciszek I	22. *Moskała Stefan (12/4 1919)
2. Bogacki Jan	23. Nowosielski Adolf
3. Dobrowolski Władysław I	24. Nowosielski Karol I
4. *Festenburg Stanisł. (25/5 1919)	25. Nykliński Antoni
5. Gamoń Bolesław I	26. Parys Zbigniew I
6. Godłowski Zbigniew I	27. Pęckowski Zbigniew
7. Hromy Stanisław I	28. *Ptak Władysław (19/2 1919)
8. Jeleń Jan I	29. Romer Aleksander
9. Kawa Marjan	30. *Rysy Henryk (10/5 1919)
10. Klasa Jan I	31. *Schindler Zbigniew (10/5 1919)
11. Klich Eustachy	32. Skrzyszowski Stanisław I
12. Klimczyk Zygmunt I	33. *Sosnowski Rudolf (10/5 1919)
13. Kotlarz Stanisław	34. Stach Stanisław I
14. Ladra Tadeusz I	35. Stawarz Mieczysław
15. Lasocki Tadeusz I	36. Szwob Zygmunt
16. Leśniak Józef I	37. Ślaski Maryan
17. Lelek Marjan	38. Święch Czesław I
18. Lissak Feliks I	39. Turecki Józef
19. Łańko Marjan	40. Wais Zygmunt I
20. Łobodziński Zygmunt I	41. Wypychowski Edmund I
21. Merunowicz Jakób I	42. Zborowski Jan

Klasa III B.

1. Auerbach Juljusz	17. Kalb Herman I
2. Bader Henryk I	18. Konopnicki Jan I
3. Berger Lazar I	19. Kopczyński Aleksander
4. *Biedroń Leopold (26/10 1918).	20. Kozik Mieczysław I
5. Birner Jakób I	21. Kutermak Władysław
6. Bonkowski Kazimierz I	22. Mantel Wilhelm I
7. Broda Jan I	23. Namysłowski Marjan I
8. Brzycki Michał I	24. Nowak Franciszek
9. Domoń Jan I	25. Pacanower Adolf I
10. *Dosedel Leon (15/2 1919)	26. Pawliger Zygmunt I
11. Dubiel Stefan I	27. Postulka Eugeniusz I
12. Feldhorn Rudolf	28. Reiner Tadeusz
13. Figwer Józef I	29. Schmidt Bronisław
14. Frommer Maurycy	30. Urbański Jan
15. Gaczorek Stanisław I	31. *Zawadzki Witold (10/10 1918)
16. Hochmann Józef	

Klasa IV A.

1. Bocheński Feliks I 2. Bogowski Walerjan I 3. Fischhab Zygmunt I 4. Forys Czesław I 5. Fronzke Ferdynand I 6. Gintel Leopold I 7. Grüner Henryk 8. Karkoszek Waleryan I 9. Kolesiński Feliks I 10. Kornhauser Witold I 11. Kowalik Stanisław I 12. Lewicki Jan 13. *Lüftner Rudolf (15/5 1919) 14. Łowczowski Kazimierz I 15. Majeran Tadeusz I 16. Milerowicz Stanisław I	17. Nattel Izidor Hirsch I 18. Patrach Jakób I 19. Potok Henryk 20. Powroźniak Józef I 21. Ptasieński Karol I 22. *Roth Mieczysław (25/3 1919) 23. Rumiński Andrzej (pryw.) I 24. Sajdak Wiktor 25. Schwarz Henryk I 26. Seelenfreund Jakób I 27. Sikora Tadeusz 28. Sitko Antoni I 29. Walczak Józef I 30. Waldeck Marjan I 31. Zajac Zdzisław 32. Żmuda Marjan I

Klasa IV B.

1. Ambor Marjan 2. Borsuk Kazimierz I 3. Cięciak Kazimierz I 4. Doczkał Jan I 5. Ficek Stefan 6. Giełczyński Tadeusz 7. Irzykowski Mieczysław I 8. Jasicki Władysław I 9. Jende Kazimierz I 10. Kozłowski Zygmunt I 11. Łomiński Robert (pryw.) 12. Miętka Czesław I	13. *Mildner Konstanty (5/3 1919) 14. *Pyczek Jan (27/2 1919) 15. *Rajmański Mieczysław (3/4 1919) 16. Reczyński Kazimierz 17. Saława Antoni I 18. Setkowicz Marian 19. *Skóra Wincenty (28/11 1918) 20. Solek Mieczysław I 21. *Stabryła Władysław (25/2 1919) 22. Woźniak Feliks I 23. Zwierz Symplicjusz I 24. Żmuda Stanisław I

Klasa V.

1. Bednarski Józef I 2. Bogdanowicz Marceł I 3. Bursa Lech 4. Elters Otto (pryw.) I 5. Florkiewicz Wojciech I 6. Fränkel Henryk 7. Gaik Andrzej 8. Głowacki Franciszek I 9. Goldstein Dawid I 10. Gołba Kazimierz I 11. Gorączko Tadeusz I 12. Grabowski Adam 13. Grochal Kazimierz I 14. Grochalski Franciszek 15. Grzywna Jan I 16. Jodłowski Jan I 17. Kalb Jakób I 18. Kasprzyk Emil I	19. Lamensdorf Emil I 20. Marcela Franciszek I 21. Marusiński Roman I 22. Mosurski Jan I 23. Nalepa Jan 24. Panajew Marjan 25. Pagowski Tadeusz I 26. Pełc Zdzisław I 27. Pisarski Tadeusz I 28. Piwowarski Józef I 29. Poźniak Włodzimierz I 30. Pukło Franciszek I 31. Rusinek Michał I 32. Schnitzer Markus I 33. Schönberg Henryk I 34. Setkowicz Feliks 35. Sowiński Stanisław I 36. Stopeczak Marjan I

37. Strassberg Józef I
38. Szczudło Tadeusz
39. Wolański Antoni
40. Zajączkowski Tadeusz I

41. Zajdel Zdzisław
42. Zbroja Franciszek I
43. Zwierz Stefan I
44. Zmija Eugeniusz I

Klasa VI.

1. Bader Julian
2. Fiolek Stanisław I
3. Flak Józef I
4. Galaś Jan I
5. Godłowski Władysław
6. Goldberger Michał I
7. Grzybek Mieczysław I
8. Horoszkiewicz Tadeusz
9. Kaleta Wiktor I
10. Korecki Mieczysław I
11. Królikowski Bolesław
12. Krzywdziak Eugenjusz I
13. Krzyżak Wojciech I
14. Leo Zdzisław I
15. Hr. Łubieński Alfred I
16. Machowski Stanisław I
17. **Milz Mieczysław**
18. **Mleczko Michał**

19. Moroz Stefan I
20. Okład Józef I
21. Oszałt Zbigniew I
22. **Owca Mieczysław**
23. Peprca Włodzimierz I
24. *Reichan Kazimierz († 7/4 1919)
25. Rybski Jan I
26. Schwarz Stanisław
27. Stanoch Julian I
28. Szostek Stanisław I
29. Węgrzyn Eugenjusz I
30. Wiecheć Władysław
31. Wilk Julian I
32. **Wójcik Władysław**
33. Wroński Antoni
34. Zborowski-Kostrakiewicz Jerzy (pryw.) I

Klasa VII.

1. Brason Stefan I
2. Dorf Izidor I
3. *Dumalik Emil (31/1 1919)
4. **Jachna Stefan**
5. Japa Tadeusz I
6. *Klasa Mieczysław (18/2 1919)
7. *Kluzek Władysław (27/10 1918)
8. Konopka Edward (pryw.) I
9. *König Rudolf (27/10 1918)
10. Kucia Władysław I
11. Kuziel Stanisław I
12. Lemler Ferdynand I
13. Leo Stanisław I
14. Lewoczko Jan I
15. Lisak Józef I
16. Menasche Maksymilian I

17. Milkowski Wojciech I
18. Mitschka Wiesław I
19. *Pacula Bolesław († 19/11 1918)
20. *Pajorski Henryk (27/10 1918)
21. Paraszczak Jarosław I
22. *Pierzchala Adam (27/10 1918)
23. Scheller Wilhelm I
24. Stach Eugenjusz I
25. *Szczudło Jan (27/10 1918)
26. *Taborski Władysław (27/10 1918)
27. Turzmanowicz Stefan I
28. **Wojnarowski Belesław**
29. Wolski Franciszek I
30. **Wyderka Mieczysław**
31. Wymazała Franciszek I

Klasa VIII.

1. **Bader Jan**
2. Dattner Józef I
3. **Feldhorn Juliusz**
4. Friedmann Samuel I
5. Gabryś Stanisław I
6. Hischtin Mieczysław I
7. Hischtin Zygmunt I

8. Jasicki Józef (pryw.) I
9. Kalczyński Jerzy (pryw.) I
10. **Klimczyk Władysław**
11. Koziel Franciszek (pryw.) I
12. **Kulczyński Jan** (pryw.)
13. Kuryło Roman I
14. *Kwieciński Stan. (7/11 1918)

15. Leo Juljusz I	27. Rosberger Albert
16. Leśniak Tadeusz (pryw.) I	28. Rutowski Franciszek I
17. Lisowski Stanisław (pryw.) I	29. Scherer Emanuel
18. Lupa Tadeusz (pryw.) I	30. Sperling Józef I
19. Hr. Lubiński Henryk (pryw.) I	31. Splichal Józef I
20. Majcher Stanisław	32. Staszkiewicz Roman I
21. Makomaski Stanisław (pryw.) I	33. *Szczytnicki Stanisł. (7/11 1918)
22. Mitschka Zdzisław I	34. Wachal Adam
23. Motola Juljusz (pryw.) I	35. Wencel Ignacy (pryw.) I
24. Oczko Józef (pryw.) I	36. Zajączkowski Zygmunt
25. *Radwański Józef (7/11 1918)	37. Zawrzykraj Jan (pryw.) I
26. Rapacz Ignacy I	

W Krakowie, dnia 1. października 1919.

Stanisław Bednarski,
dyrektor.

77